

**Zpráva o sociální péči
ve městě Brně
za rok 2018**

Magistrát města Brna
Odbor sociální péče
Oddělení koncepce a plánování služeb

18

Obsah

Úvod	3
1 Sociálně demografické údaje	5
2 Sociální práce a sociální služby	7
2.1 Sociální práce.....	7
2.2 Sociální služby.....	7
2.2.1 Poskytovatelé sociálních služeb.....	7
2.2.2 Komunitní plánování sociálních služeb.....	8
2.3 Odbor sociální péče.....	8
3 Péče o rodinu a osoby ohrožené chudobou	9
3.1 Magistrát města Brna, Odbor sociální péče, Oddělení péče o rodinu a osoby ohrožené chudobou.....	9
3.2 Zařízení sociálních služeb pro rodiny s dětmi zřizované městem Brnem.....	10
3.3 Sociální služby pro rodiny s dětmi poskytované nevládními organizacemi.....	11
4 Sociálně-právní ochrana dětí	14
4.1 Náhradní rodinná péče.....	14
4.2 Úřady městských částí.....	15
4.3 Kontrolní činnost u úřadů městských částí v Brně.....	15
5 Péče o seniory a osoby se zdravotním postižením	16
5.1 Magistrát města Brna, Oddělení sociální práce OSP.....	16
5.2 Zařízení sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením.....	17
5.2.1 Domovy pro seniory.....	18
5.2.2 Střediska pečovatelské služby při městských částech.....	19
5.2.3 Zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením zřizované městem.....	20
5.3 Sociální služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením poskytované NNO.....	21
5.3.1 Domovy pro seniory a se zvláštním režimem zřizované NNO.....	21
5.3.2 Další zařízení sociálních služeb pro seniory.....	22
5.3.3 Pečovatelská služba zabezpečovaná NNO.....	23
5.3.4 Pobytová zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením.....	23
5.3.5 Další sociální služby pro osoby se zdravotním postižením.....	23
5.4 Další neregistrované služby pro osoby se zdravotním postižením poskytované NNO.....	25
6 Péče o osoby ohrožené sociálním vyloučením	26
6.1 Oddělené sociální kurátoři.....	26
6.1.1 Klienti v péči sociálních kurátorů.....	26
6.1.2 Základní aktivity práce s cílovou skupinou.....	27
6.1.3 Služby azylového bydlení a ubytování.....	28
6.1.4 Další vybrané aktivity sociálních kurátorů v roce 2018.....	29
6.2 Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé.....	31

6.2.1	Klienti pobytových služeb Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé	31
6.2.2	Pobytové služby sociální prevence pro mladistvé.....	32
6.2.3	Pobytové služby sociální prevence pro mladé dospělé.....	32
6.2.4	Ambulantní služby pro mladistvé a mladé dospělé.....	33
6.3	Sociální služby pro osoby v krizové situaci a ohrožené sociálním vyloučením poskytované NNO.....	34
7	Programy prevence kriminality a protidrogová politika.....	35
7.1	Projekty prevence kriminality v roce 2018.....	35
7.2	Protidrogová politika v městě Brně.....	36
8	Komunitní plánování sociálních služeb, tvorba strategie sociálního začleňování.....	37
8.1	Komunitní plánování sociálních služeb.....	37
8.2	Spolupráce s NNO působícími v sociální oblasti a kofinancování NNO formou dotací z rozpočtu města Brna.....	37
8.3	Socio-info Point.....	38
8.4	Strategie sociálního začleňování.....	39
8.4.1	Dotace z rozpočtu města Brna organizacím národnostních menšin a etnik.....	39
8.4.2	Aktivity města v oblasti integrace cizinců.....	40
9	Výdaje na sociální péči v roce 2018.....	42
	Závěr.....	43

Úvod

Zpráva o sociální péči ve městě Brně za rok 2018 podává informace o sociální péči a přehled stěžejních aktivit Odboru sociální péče Magistrátu města Brna a dalších subjektů působících v sociální oblasti v Brně za uplynulý rok.

Úvodní kapitoly zprávy popisují současnou sociálně demografickou situaci ve městě Brně včetně situace na trhu práce, zabývají se posláním sociální práce a plánováním sociálních služeb ve městě Brně.

Jednotlivé kapitoly jsou, v souladu s cílovými skupinami, na něž se zaměřuje sociální práce i plánování sociálních služeb, věnovány specifickým cílovým skupinám, a to rodinám s dětmi s nízkými příjmy, seniorům, zdravotně postiženým občanům, osobám v krizové situaci ohroženým extrémním sociálním vyloučením, dětem a mládeži v krizových situacích, etnickým a národnostním menšinám a cizincům.

Poslední kapitoly zprávy popisují koncepční a projektovou činnost odboru, spolupráci s neziskovými organizacemi působícími v sociální oblasti, zaměřují se na proces komunitního plánování sociálních služeb ve městě Brně, strategii sociálního začleňování a předkládají přehled výdajů v oblasti sociální péče ve městě Brně ve srovnání s výdaji za předchozí rok 2017. Závěrečná kapitola pak shrnuje základní informace uvedené ve zprávě.

Zpráva o sociální péči uvádí aktuální přehled organizací poskytujících sociální služby v Brně, a to jak ty zřízené městem, tak i neziskové organizace, jimž město Brno ze svého rozpočtu přispívá na činnost. Přehled neziskových subjektů je uveden vždy za každou kapitolou věnovanou konkrétní cílové skupině.

1 Sociálně demografické údaje

	Rok 2017	Pohyb obyvatelstva města Brně k 31.12.2018	
	Absolutní údaje r. 2017	Absolutní údaje r. 2018	Relativní údaje r. 2018
Počet obyvatel města Brna	379 527	380 681	100 %
muži	183 300	184 048	48 %
ženy	196 227	196 633	52 %
Živě narození	4 634	2 290	
Zemřelí	4 134	4 236	
Sňatky	2 018	10 375	
Rozvody	982	9 734	
Přistěhovalí	10 152	2 018	
Vystěhovalí	9 098	868	
			Na 1 000 obyvatel
Přirozený přírůstek	500	513	1,34
Přírůstek stěhováním (migrační saldo)	1 054	641	1,68
Celkový přírůstek	1 554	1154	3,02

Zdroj: ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Brně, Časové řady vybraných ukazatelů – Brně-město, 2018

Počet obyvatel města Brna oproti roku 2017 vzrostl pouze o jeden tisíc. Složení obyvatel dle pohlaví zůstává stále stejné, tradičně přetrvává vyšší podíl žen, což souvisí s vyšším podílem osob ve věku nad 64 let. Pro město Brno je jako pro každé větší město typické demografické stárnutí.

Struktura obyvatelstva Brna dle věku:

Věk obyvatel Brna ve věku	rok 2008	rok 2018
0-14	12,7%	15,4
15-64	70,2	64,0
65 let a více	17,1	20,6

Z časových řad sledujících údaje o věkové struktuře vyplývá, že se pomalu, ale neustále snižuje podíl osob v produktivním věku, zatímco podíl obou skupin v neproduktivním věku nepatrně narůstá, s tím, že skupina osob ve věku nad 65 let je stále početnější než věková skupina do 14 let věku. V roce 2018 populace ve věku nad 65 let tvořila pětinu celkové populace města Brna

Celkem bylo v roce 2018 104 377 příjemců důchodu (starobní, invalidní, sirotčí, vdovský či vdovecký), z toho bylo 66 797 příjemců starobního důchodu. Průměrný měsíční starobní důchod dosahoval výše 12 234 Kč.

Údaje o trhu práce v letech 2016–2018

Rok	2016	2017	2018
Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu 15-64 let	6,73 %	4,97 %	4,25 %
Počet uchazečů o zaměstnání	17 516	13 296	10 380
Z toho: ženy	9 191	7 006	6 204
osoby se zdravotním postižením	1 710	1 485	1 324
Volná pracovní místa	3 089	6 336	8 245
Uchazeči na 1 volné místo	4,6	2,1	1,4

Zdroj: ČSÚ, Krajská správa ČSÚ v Brně, Časové řady vybraných ukazatelů – Brně-město, 2018

Stejně jako v předchozích letech, i v roce 2018 míra nezaměstnanosti stále klesala. Mezi nejvíce rizikové kategorie evidovaných uchazečů o zaměstnání patřili v roce 2018 opět především žadatelé starší 55 let, osoby se základním vzděláním, s výučním listem či bez kvalifikace, osoby se zdravotním postižením. Tyto skupiny se v mnoha případech prolínají, často bývá společným jmenovatelem dlouhodobá nezaměstnanost (trvajících déle než jeden rok).

Situace na trhu práce v Brně je relativně specifická. Úroveň nezaměstnanosti v Brně se již dlouhodobě pohybuje nad průměrem nezaměstnanosti větších měst v Brně, v krajském průměru si vede obdobně. Pro město Brno je charakteristická vysoká koncentrace vysokých škol a různých institucí, stejně ale i sociálně vyloučených lokalit s vyšším počtem dlouhodobě nezaměstnaných osob evidovaných na úřadu práce.

2 Sociální práce a sociální služby

Posláním Odboru sociální péče Magistrátu města Brna, je pomáhat občanům města Brna v nepříznivé sociální situaci, a to formou sociální práce a sociálních služeb.

2.1 Sociální práce

Sociální práce spočívá především v poradenství, sociální depistáži (vyhledávání jednotlivců či skupin ohrožených sociálním vyloučením nebo jinou nepříznivou sociální situací), práci s klientem v jeho přirozeném prostředí, pomoci při řešení obtížných životních situací včetně zprostředkování kontaktu s příslušnými institucemi. Tuto činnost vykonává Odbor sociální péče Magistrátu města Brna, spolupracuje přitom s poskytovateli sociálních a zdravotních služeb, krajskou pobočkou Úřadu práce v Brně, odbory sociálních věcí a orgány sociálně-právní ochrany dětí při jednotlivých ÚMČ Brno, Policií České republiky, občanskými a právními poradnami a dalšími dotčenými orgány a organizacemi. Sociální práce je zaměřena na následující cílové skupiny: rodiny s nezaopatřenými dětmi, seniory, zdravotně postižené občany a osoby ohrožené sociálním vyloučením.

2.2 Sociální služby

Sociální služby jsou činnosti, jež zajišťují pomoc a podporu lidem, kteří se potýkají s nejrůznějšími problémy vinou dlouhodobé nepříznivé situace, zdravotního postižení či krizové sociální situace a kteří je nejsou schopni řešit bez pomoci druhých.

Příčiny těchto situací jsou různé, proto existuje pestrá nabídka různých typů a druhů sociálních služeb, které jsou občanům poskytovány městskými, popřípadě krajskými a státními organizacemi, nevládními neziskovými organizacemi či soukromými subjekty.

Podle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. existuje 33 druhů služeb, z nichž v Brně jsou kromě služby tísňové péče poskytovány všechny. Téměř polovina služeb registrovaných v Jihomoravském kraji je poskytována právě v Brně.

2.2.1 Poskytovatelé sociálních služeb

V Brně poskytují sociální služby tyto instituce a organizace:

- Statutární město Brno – Odbor sociální péče Magistrátu města Brna (2 azylové domy pro mladistvé a mladé dospělé / azylový dům pro mládež) a střediska pečovatelské služby při úřadech městských částí
- příspěvkové organizace zřizované městem (11 domovů pro seniory, Centrum sociálních služeb a DROM, romské středisko) a státní příspěvkové organizace (centrum Kociánka, Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích)
- nestátní neziskové organizace (obecně prospěšné společnosti, zapsané spolky, zapsané ústavy, církevní organizace apod.), jimž město Brno přispívá ze svého rozpočtu, a další subjekty

2.2.2 Komunitní plánování sociálních služeb

Plánování sociálních služeb je nástrojem rozvoje dostupných, efektivních a kvalitních sociálních služeb. Komunitní plánování je metoda spočívající v aktivní spolupráci těch, kterých se daná oblast nějakým způsobem dotýká. Jedná se o způsob zpracování rozvojových koncepcí, plánů či strategií, do jejichž tvorby se města či obce snaží vtáhnout co nejširší veřejnost, tedy komunitu dané obce.

V případě komunitního plánování sociálních služeb (KPSS) je cílem zjistit skutečné potřeby v oblasti sociálních služeb a zajistit, aby sociální služby fungovaly a rozvíjely se podle potřeb těch, kdo je využívají a těch, kdo je zajišťují. Vychází se zejména z porovnání existující nabídky sociálních služeb se zjištěnými potřebami uživatelů služeb. Řešení přitom vždy představuje kompromis mezi zjištěnými potřebami a realitou na jedné straně a dostupnými zdroji financí, prostor, lidského potenciálu, legislativy apod. na straně druhé. Výsledek pak slouží jako jeden z klíčových podkladů pro zformulování priorit v oblasti sociálních služeb, pro vytvoření komunitního plánu sociálních služeb a zejména pro financování sociálních služeb.

V Brně proces KPSS započal v roce 2005, od té doby bylo zpracováno již 5 komunitních plánů sociálních služeb města Brna. Poslední, **5. Komunitní plán sociálních služeb města Brna**, byl zpracován pro období 2018-2019.

Začátkem roku 2018 byla zahájena realizace dvouletého projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Brně“, kofinancovaného z evropských fondů. Jeho stěžejním výstupem bude Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2020-2022.

2.3 Odbor sociální péče

Následující kapitoly Zprávy o sociální péči ve městě Brně v roce 2018 jsou členěny jak dle cílových skupin, na něž se zaměřuje sociální práce i sociální služby, tak v souladu s administrativním členěním Odboru sociální péče Magistrátu města Brna v roce 2018.

3 Péče o rodinu a osoby ohrožené chudobou

Péči o rodinu a děti zajišťuje Odbor sociální péče Magistrátu města Brna a sociální odbory úřadů 24 městských částí, Centrum sociální služeb, neziskové organizace a další subjekty.

3.1 Magistrát města Brna, Odbor sociální péče, Oddělení péče o rodinu a osoby ohrožené chudobou

Oddělení péče o rodinu a osoby ohrožené chudobou poskytuje pomoc rodinám s nezaopatřenými dětmi i jednotlivcům, kteří se ocitli v obtížné životní situaci zapříčiněné zejména ztrátou zaměstnání, dlouhodobou nezaměstnaností, problémy s uplatněním na trhu práce, materiálními problémy, zadlužeností, ohrožením či ztrátou bydlení, ohrožením stability a fungování rodiny s nezaopatřenými dětmi, problémy s uplatňováním zákonných nároků a pohledávek (sociálních dávek, důchodů, výživného apod.).

Při řešení obtížné životní situace klienta spolupracují sociální pracovníci zejména s krajskou pobočkou úřadu práce v Brně, s poskytovateli sociálních služeb, s orgány sociálně-právní ochrany dětí, azylovými a poradenským zařízeními a nestátními organizacemi. Sociální pracovníci vedou o případu každého klienta tzv. Standardizovaný záznam sociálního pracovníka, v němž jsou zaznamenány metody a postupy při řešení životní situace klienta.

Pomoc byla v roce 2018 poskytnuta celkem 2 459 klientům, z toho 957 rodinám s nezaopatřenými dětmi. Pomoc sociálních pracovníků ve sledovaném roce nejčastěji vyhledávali lidé žijící v nevhodných a nejistých formách bydlení, nejčastěji v ubytovnách či hygienicky závadných bytech. O pomoc při řešení bytové situace požádalo celkem 952 klientů, z toho 344 rodin s nezaopatřenými dětmi.

Druhou nejčastější skupinu tvoří klienti, kteří se ocitli v obtížné životní situaci v souvislosti s nezaměstnaností a materiálními problémy. Z celkového počtu 901 klientů o pomoc požádalo 167 rodin s nezaopatřenými dětmi.

Ubytovna pro přechodný pobyt

Oddělení péče o rodinu a osoby ohrožené chudobou poskytuje ubytování osamělým rodičům s nezaopatřenými dětmi, kteří se ocitli v tíživé sociální a bytové situaci, kterou nejsou schopni sami řešit. Přijímá a vyřizuje žádosti o přijetí do ubytovny na ulici Koniklecová 5, prostřednictvím komise rozhoduje o přijetí žadatelů do zařízení, uzavírá s žadatelem smlouvy o ubytování a klientům ubytovny poskytuje sociální poradenství a potřebnou pomoc prostřednictvím sociálních pracovníků oddělení.

Provoz Ubytovny pro přechodný pobyt Koniklecová 5 v roce 2018	
Kapacita ubytovacích jednotek	49
Kapacita lůžek	126
Počet osob umístěných v roce 2018	194
Náklady na provoz ubytovny v roce 2018	938 tis. Kč

3.2 Zařízení sociálních služeb pro rodiny s dětmi zřizované městem Brnem

Mezi zařízení a služby sociální péče a děti v tísni patří manželské a rodinné poradny a azylová zařízení různého typu i nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.

Manželské a rodinné poradny

Manželské a rodinné poradny, organizačně začleněné do Centra sociálních služeb v Brně, poskytují poradenskou, terapeutickou a výchovnou péči zaměřenou na rodinné, partnerské a jiné mezilidské vztahy. Pracovníci manželských a rodinných poraden poskytují pěstounským rodinám psychologické poradenství a rodinnou terapii. Ve spolupráci s pracovníky referátu náhradní rodinné péče Oddělení sociálně-právní ochrany dětí zajišťují vzdělávání pro pěstouny. Manželské rodinné poradny v Brně poskytují aktuálně služby na pěti pracovištích – Buzkova 43, Bratislavská 2, Táborská 198 a Starobrněnská 7. Ve sledovaném roce zahájila činnost manželská a rodinná poradna Minská 102.

Manželská a rodinná poradna	Buzkova	Bratislavská	Táborská	Starobrněnská	Minská
Počet uživatelů za rok 2018	557	514	743	877	116
Celkový počet vedených případů	279	236	361	333	88
Celkový počet intervencí	5 871	5 555	7 333	13 666	1 227

Azylová zařízení – domovy pro matky s dětmi

Azylová zařízení poskytují azylové ubytování plnoletým matkám s dětmi, dětmi ve věku 0-18 let (v případě nezaopatřeného dítěte do 26 let věku), těhotným ženám, které jsou osamělé, žijí v nefunkčním partnerském vztahu a zvažují odchod od partnera, nebo se staly oběťmi domácího násilí.

Uživatelkám je poskytována pomoc v rozvoji dovedností v péči o dítě a domácnost, pomoc při snižování zadluženosti, hledání vhodného bydlení, minimalizace závislosti na systému sociální pomoci.

V současnosti město Brno prostřednictvím Centra sociálních služeb provozuje jeden domov pro matky s dětmi pod názvem Společná cesta.

Azylový dům pro matky s dětmi Společná cesta – provoz v roce 2018	
Kapacita	50
Počet uživatelů za rok	131
Průměrný počet uživatelů	40,6
Využití kapacity v procentech	81,1

Azylová zařízení – střediska sociální pomoci dětem

Krizové centrum pro děti a dospívající na ul. Hapalova v Brně-Řečkovících

Krizové centrum je zařízení pro děti a dospívající, kteří potřebují okamžitou pomoc v situaci, kdy se ocitli bez jakékoliv péče, či bez péče přiměřené jejich věku, nebo je-li jejich život či příznivý vývoj vážně ohrožen. Je rovněž určeno dětem a dospívajícím tělesně nebo duševně týraným nebo zneužívaným. Dětem a dospívajícím je poskytnuta ochrana a pomoc, která spočívá v neuspokojování

základních životních potřeb včetně ubytování, zajištění zdravotní péče a v psychologické a jiné nutné pomoci. Krizové centrum zajišťuje ambulantní nebo pobytové služby s kapacitou 12 lůžek.

Krizové centrum pro děti a dospívající	Lůžka	Ambulantní služby
Kapacita	12	-
Počet uživatelů za rok	47	281
Průměrný počet uživatelů	9,7	-
Využití kapacity v procentech	80,9	-

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež provozovaná městem Brnem

- Klub Kumbál, který provozuje Odbor sociální péče MMB, Oddělení sociální prevence pro mládež a mladé dospělé
- Nízkoprahová klubovna a klub Brána – DROM, romské středisko, p. o.

3.3 Sociální služby pro rodiny s dětmi poskytované nevládními organizacemi

V oblasti péče o rodinu a děti působí celá řada neziskových organizací. Tyto organizace provozují jak azylová zařízení a nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, tak zároveň poskytují poradenství rodinám a dětem v obtížných životních situacích a sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Město Brno převážně většinu z nich přispívá na jejich činnost ze svého rozpočtu, v souladu s pravidly o poskytování dotací na sociální služby či služby doplňující,

Azylová zařízení

Název organizace	Zaměření činnosti	Kapacita
Diecézní charita Brno	Domov sv. Markéty pro matky s dětmi v tísni	100 lůžek (28 bytových jednotek)
Magdalenium, z. s.	<u>Azylový dům Helena</u> - zařízení pro týrané ženy a jejich děti oběti domácího násilí <u>Azylový dům Magdalenium</u> - zařízení pro týrané ženy a jejich děti, oběti domácího násilí	celkem 37 lůžek
Armáda spásy v ČR, z.s.	<u>Terénní programy – program prevence bezdomovectví</u> – posilují sociální začleňování uživatelů, zejména v oblasti bydlení, udržování domácnosti, výchovy dětí, hospodaření s rodinným rozpočtem	45 tréninkových bytů
Na počátku, o. p. s.	<u>Domov pro dětský život</u> - pro těhotné ženy v nepříznivé sociální situaci, které si přejí své dítě donosit, ale ve svém přirozeném prostředí na to nemají podmínky <u>Byty Na počátku</u> - pro matky s dětmi, které potřebují posílit své dovednosti, aby byly schopny samostatně zvládat rodičovství a běžný život ve společnosti	celkem 32 lůžek

Další sociální služby pro rodiny s dětmi

Název nestátní organizace	Zaměření činnosti	Registrovaná sociální služba
Modrá linka z. s.	Linka důvěry nejen pro děti, ale i všechny další věkové skupiny	telefonická krizová pomoc
Centrum naděje a pomoci o.s.	<i>Poradna pro ženy a dívky</i> – poradenské služby zaměřené na plánované rodičovství, těhotenství, antikoncepci, partnerské vztahy	odborné sociální poradenství
Centrum Anabell, z.s.	<i>Kontaktní centrum Anabell Brno – Linka Anabell</i>	odborné sociální poradenství
Občanská poradna Brno	Bezplatné poradenství v oblasti rodinných vztahů, bydlení, nezaměstnanosti, sociálního zabezpečení	odborné sociální poradenství
TRIADA, poradenské centrum, o.s.	Občanská poradna – bezplatné poradenství v oblasti rodinných vztahů, bydlení, nezaměstnanosti, sociálního zabezpečení, psychosociální služby pro rodiny se specifickými problémy	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Bílý kruh bezpečí, o.s.	Poradna pro oběti trestných činů a domácího násilí	odborné sociální poradenství
Právní občanská poradna DIALOG	Bezplatné právní poradenství občanům v sociální nouzi	odborné sociální poradenství
Persefona, o.s.	Komplexní právní a psychologické poradenství pro oběti domácího násilí	odborné sociální poradenství
Na počátku, o.s.	Poskytování pomoci těhotným ženám a dívkám v tíživé životní situaci.	odborné sociální poradenství
HoSt Home – Start Česká republika	Pomoc rodičům pečujícím o dítě mladší 6 let.	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
SPONDEA, o.p.s.	Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím a nebezpečným pronásledováním	krizová pomoc sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Diecézní charita Brno	CELZUS	odborné sociální poradenství
IQ Roma servis, z.s.	Poradenství a sociálně aktivizační programy pro rodiny s dětmi	odborné sociální poradenství sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Teen Challenge International ČR	Pomoc dětem a mládeži ohrožené sociálně patologickými jevy	nízkoprahové denní centrum pro děti a mládež sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
Petrov – občanské sdružení pro práci s dětmi a mládeží brněnské diecéze	Dětský dům Zábřovice – spolupráce s dětmi a jejich rodinami, příprava dětí na bezproblémový vstup do základní školy	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
RATOLEST BRNO, z.s.	Podpora rodin s dětmi, které se dlouhodobě nacházejí v krizové životní situaci, v jejímž důsledku je ohrožen zdravý vývoj dítěte	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

RATOLEST BRNO, o.s.	Nízkoprahový klub Likusák Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Pavlač
Armáda spásy v ČR	Komunitní centrum Dživipen Körnerova Centrum sociálních služeb Staňkova, Nízkoprahové centrum pro děti a mládež Lavina Nízkoprahové centrum pro děti a mládež Jonáš
Teen Challenge International ČR	Dětské centrum Teen Challenge
Petrov – občanské sdružení pro práci s dětmi a mládeží brněnské diecéze	Dětský dům Zábřovice
IQ Roma servis, z.s.	Pro Mladé
Společnost Podané ruce o.p.s.	NZDM v Brně

4 Sociálně-právní ochrana dětí

Sociálně-právní ochranu dětí zajišťuje Odbor sociální péče Magistrátu města Brna a sociální odbory 24 úřadů městských částí (rozdělení působnosti určuje statut města Brna).

4.1 Náhradní rodinná péče

Oddělení sociálně právní ochrany dětí koordinuje jednotné poskytování sociálně-právní ochrany dětem prostřednictvím 24 úřadů městských částí a Magistrátu města Brna. Zároveň výkon této činnosti u úřadů městských částí kontroluje. Přezkoumává rozhodnutí ÚMČ vydaná v 1.stupni správního řízení v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a přešetřuje vyřízení stížností občanů na úřední postup nebo nevhodné péče pro celé území města. Zpracovává agendu osvojení, pěstounské a poručnické péče, pěstounské péče na přechodnou dobu, vykonává funkci opatrovníka dětem v náhradní rodinné péči, funkci poručníka dětí v náhradní rodinné péči v případech, kdy nemají zákonného zástupce, poskytuje poradenskou a výchovnou pomoc rodinám a dětem v náhradní rodinné péči, vyhledává vhodné osvojitele či pěstouny, poskytuje poradenství. Od roku 2013 také uzavírá dohody o výkonu pěstounské péče zahrnující práva a povinnosti pěstounů.

Náhradní rodinná péče	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Do péče budoucích osvojitelů svěřeno	12 dětí	20 dětí	22 dětí	23 dětí
V pěstounské péči a poručenství žilo	332 dětí	333 dětí	334 dětí	340 dětí
Do pěstounské péče na přechodnou dobu bylo ve sledovaném roce přijato	17 dětí	30 dětí	54 dětí	42 dětí
Počet platných dohod o výkonu pěstounské péče k 31.12. sledovaného roku	246	259	265	257

Referát náhradní rodinné péče evidoval ke konci roku 2018 celkem 49 žadatelů o náhradní rodinnou péči, z toho 27 žadatelů o osvojení a 20 žadatelů o pěstounskou péči. V průběhu sledovaného roku vedl v evidenci 234 žadatelů, ke konci roku 198 pěstounů (z toho 98 prarodičů dětí a 42 jiných příbuzných), 53 pěstounů na přechodnou dobu a 49 poručníků osobně vykonávající poručnickou péči.

Od roku 2003 provozuje v městě Brně svoji činnost SOS dětská vesnička v Medlánkách. Ke konci roku 2018 žilo ve vesničce 8 rodin s celkovým počtem 23 dětí.

4.2 Úřady městských částí

Výkon agendy sociálně-právní ochrany s výjimkou náhradní rodinné péče zajišťuje celkem 24 úřadů městských částí.

Sociálně právní ochrana dětí	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Počet případů domácího násilí v přítomnosti dětí	107	92	74	85
Spory o určení otcovství	16	23	16	16
Nahlášeno případů týraní a zneužívání dětí	77	56	72	64
Děti v ústavní a ochranné výchově	407	385	353	392
Děti odebrané z péče rodičů	-	195	236	218
Péče o mladistvé a děti s trestnou činností	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Mladiství s trestnou činností 15-18 let	172	150	134	129
Děti s jinak trestnou činností do 15 let	148	153	123	150

4.3 Kontrolní činnost u úřadů městských částí v Brně

Celkem bylo v roce 2018 provedeno **10 řádných kontrol** výkonu přenesené působnosti svěřené úřadům městských částí na úseku sociálně-právní ochrany dětí a **následné kontroly** u úřadů za účelem zjištění, zda došlo k odstranění nedostatků zjištěných při řádné kontrole. Cílem kontroly je prověření úrovně výkonu státní správy a zaměřuje se na vedení spisové dokumentace a naplňování cílů sociální práce a standardů kvality sociálně-právní ochrany dětí.

5 Péče o seniory a osoby se zdravotním postižením

Město Brno zajišťuje sociální pomoc seniorům a osobám se zdravotním postižením formou sociální práce, prostřednictvím sociálních pracovníků Odboru sociální péče a poskytováním sociálních služeb.

Sociální práce se seniory a osobami se zdravotním postižením spočívá především v poradenství, sociální depistáži, práci s klientem v jeho přirozeném prostředí včetně zprostředkování kontaktu s příslušnými institucemi.

Sociální služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením jsou nabízeny městem Brnem, šesti středisky pečovatelské služby při úřadech městských částí, příspěvkovými organizacemi města, nestátními neziskovými organizacemi, jimž město přispívá na činnost formou dotací ze svého rozpočtu, a dalšími subjekty.

5.1 Magistrát města Brna, Oddělení sociální práce OSP

Sociální pracovníci Oddělení sociální práce pomáhají klientům, kteří nejsou schopni řešit svoji obtížnou životní situaci vzniklou v důsledku snížené míry soběstačnosti z důvodu věku či zdravotního postižení, a to prostřednictvím dvou referátů: referátu péče o seniory a referátu péče o osoby se zdravotním postižením.

Vedle sociální práce s klienty vydává Oddělení sociální práce parkovací průkazy držitelům průkazů osob se zdravotním postižením, označení O2 držitelům řidičského oprávnění, kteří jsou současně držiteli průkazu ZTP z důvodu postižení úplnou nebo praktickou hluchotou a euroklíče osobám se sníženou schopností pohybu. Dále vydává rozhodnutí o úhradách za stravu a za péči dle §74 zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách (děti umístěné do domova pro osoby se zdravotním postižením na základě rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy nebo předběžného opatření).

Počty klientů oddělení sociální práce a jejich struktura

V roce 2018 byla poskytnuta sociální práce 1 604 klientům na základě jejich požadavků a potřeb. O pomoc či informace se na oddělení sociální práce dále obrací rodinní příslušníci, zdravotnická zařízení či jiné instituce. Nově evidovaných klientů v roce 2018 bylo 727. Jednorázových poradenství či intervencí bylo v průběhu roku poskytnuto 522, a to buď formou osobního jednání, nebo telefonicky.

Z celkového počtu klientů oddělení převažuje skupina seniorů nad 65 let, jichž je evidováno 1 223, tedy 85 procent klientů. Z hlediska zastoupení mužů a žen převažují ženy 68 procenty, oproti 32 procentům mužů. Necelé jedno procento tvoří nezaopatřené děti.

Přehled vývoje počtu klientů Oddělení sociální práce

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet nových klientů	785	571	763	696	762	727
Počet klientů ke konci období (k 31.12.)	2 220	2 701	3 281	3 157	1 834	1 604

Se žádostí o pomoc se na Oddělení sociální práce OSP MMB nejčastěji obrací sami klienti, tj. senioři a osoby se zdravotním postižením, dále pečující osoby, rodinní příslušníci či sousedé a známí. Stále

častěji přibývá podnětů ze zdravotnických zařízení – nemocnic a LDN, od praktických lékařů, od policie či z příslušných ÚMČ apod.

Oddělení sociální práce zajišťuje vydávání a výměnu parkovacích průkazů pro osoby se zdravotním postižením, které jsou držiteli průkazů ZTP a ZTP/P. V průběhu roku 2018 bylo vyměněno či vydáno nových celkem 1 491 parkovacích průkazů a pět označení do vozidla O 2 držitelům průkazu ZTP z důvodu postižení úplnou nebo praktickou hluchotou, kteří jsou zároveň držiteli řidičského oprávnění.

V roce 2018 bylo na oddělení vydáno 78 euroklíčů osobám se sníženou schopností pohybu. Euroklíč zajišťuje rychlou a důstojnou dostupnost veřejných sociálních a technických kompenzačních zařízení (např. výtahů, schodišťových plošin) osazených jednotným Eurozámkem.

Přehled počtu vydaných parkovacích průkazů, označení O2 a euroklíčů

Počet vydaných průkazů	2012*	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Parkovací průkazy	5 359	2 210	3 607	6 471	2 811	1 351	1 491
Označení do vozidla O2	5	7	3	17	10	4	5
Euroklíče	100	137	84	134	112	119	78

* v těchto letech byla povinná zákonná výměna parkovacích průkazů

Mezi nejčastěji řešenou problematiku i v roce 2018 patří sociální dávky pro seniory a zdravotně postižené občany včetně průkazu pro osoby se zdravotním postižením a vyřizování parkovacího průkazu. Dále pak poskytování informací o sociálních službách či zprostředkování kontaktu s poskytovateli. Zde převažuje zájem o pobytové sociální služby (domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem, případně odlehčovací služby), kdy už klient sám ani s pomocí rodiny či terénní sociální služby není schopen svoji tíživou životní situaci zvládat ve svém přirozeném prostředí.

Senioři však stále častěji řeší problém nízkých příjmů a nedostatek finančních prostředků, s čímž souvisí neplacení nájmu a jiných pohledávek a následná hrozba exekucí či vystěhování z bytů, neschopnost platit sociální služby apod. V posledních letech roste také počet klientů s psychiatrickým onemocněním, kde je citelný problém v nedostatku poskytovatelů sociálních služeb pro tyto osoby, a to jak v terénní formě, tak i v pobytové.

5.2 Zařízení sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením

Sociální služby pobytové a ambulantní poskytuje této cílové skupině 12 příspěvkových organizací města (11 domovů pro seniory a Centrum sociálních služeb p. o.), a řada nestátních neziskových organizací a dalších subjektů, jež město Brno finančně podporuje ze svého rozpočtu. Pečovatelskou službu pro seniory a zdravotně postižené osoby nabízí 6 středisek městské pečovatelské služby při úřadech městských částí, včetně poskytování odlehčovací služby a denního stacionáře či centra denních služeb. Výše uvedené služby poskytují i neziskové organizace.

5.2.1 Domovy pro seniory

V městě Brně bylo k 31. 12. 2018 jedenáct domovů pro seniory, jež jsou příspěvkovými organizacemi města. Pět z těchto domovů má registrovanou pouze sociální službu „**domov pro seniory**“, dva domovy mají pouze sociální službu „**domov se zvláštním režimem**“ a čtyři mají registrované obě uvedené služby.

Pobytové služby jsou poskytovány seniorům, kteří jsou závislí na pomoci dalších osob při běžných každodenních činnostech a vyžadují komplexní celodenní péči. Služba „domov pro seniory“ poskytuje pomoc osobám, které mají sníženou soběstačnost zejména z důvodu věku a služba „domov se zvláštním režimem“ poskytuje služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění a osobám se stařeckou, Alzheimerovou demencí a ostatními typy demencí.

Domovy pro seniory – příspěvkové organizace města Brna – měly k 31. 12. 2018 celkovou kapacitu 1 936 lůžek, z toho v režimu domova pro seniory 1 014 lůžek a v režimu domova se zvláštním režimem 922 lůžek.

Domovy pro seniory, příspěvkové organizace města Brna v roce 2018

Domovy pro seniory	Celková kapacita (počet lůžek)	Z celkové kapacity:	
		Domov pro seniory	Domov se zvláštním režimem
Foltýnova	224	112	112
Holásecká	105	105	0
Kociánka	387	281	106
Koniklecová	70	70	0
Kosmonautů	119	0	119
Mikulášskovo náměstí	120	60	60
Nopova	225	0	225
Okružní	69	69	0
Podpěrova	70	70	0
Věstonická	404	104	300
Vychodilova	143	143	0
Celkem	1 936	1 014	922

Pobytové služby v domovech pro seniory jsou financovány vícezdrojově – ze státního, krajského i městského rozpočtu, úhradami za pobyt a stravu od klientů a příspěvkem na péči.

V domovech pro seniory je poskytováno ubytování v jedno, dvou i více lůžkových pokojích, stravování a ošetrovatelská péče. Mezi další základní sociální služby patří pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně, zprostředkování kontaktu se společenským

prostředím, sociálně terapeutické a aktivizační činností a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

5.2.2 Střediska pečovatelské služby při městských částech

Město Brno poskytuje následující sociální služby: pečovatelskou službu, odlehčovací službu, centra denních služeb a denní stacionář, a to prostřednictvím šesti středisek pečovatelské služby při městských částech Brno-Bystrc, Brno-Královo Pole, Brno-sever, Brno-střed, Brno-Žabovřesky a Brno-Židenice pro všechny další městské části. Tyto sociální služby poskytují i nestátní neziskové organizace.

Pečovatelská služba při městských částech je terénní sociální služba, poskytovaná ve vymezeném čase v domácnostech klientů. Pět středisek pečovatelské služby nabízí také „**odlehčovací službu**“, jako pobytovou službu s cílem umožnit pečující fyzické osobě nezbytný odpočinek. Tři střediska nabízí službu „**centra denních služeb**“ a jedno středisko „**denní stacionář**“ jako ambulantní služby s denním pobytem pro seniory s možností využití nabídky různých výchovných, vzdělávacích a aktivizačních činností.

Pečovatelská služba pomáhá seniorům vést co nejdéle plný a nezávislý život ve svém domácím přirozeném prostředí. Proto je prioritou u pečovatelské služby rozšiřovat její poskytování jak do večerních hodin, tak i v době víkendů a svátků.

Střediska pečovatelské služby při městských částech v roce 2018

Městská část	Pečovatelská služba	Centra denních služeb		Odlehčovací služby	
	počet klientů/rok	kapacita	počet klientů/rok	Kapacita/lůžka	počet klientů/rok
Brno-Bystrc	800	-	-	15	75
Brno-Královo Pole	1 240	10	10	12	144
Brno-sever	808	-	-	14	80
Brno-střed	720	10	11	-	-
Brno-Žabovřesky	1 000	85*	250*	15	70
Brno-Židenice	991	122*	320*	15	53
Celkem	5 559	227	591	71	422

* včetně poskytování stravy v jídelnách

Domy s pečovatelskou službou

Byty v domech s pečovatelskou službou jsou obecní **byty zvláštního určení pro seniory a bezbariérové byty pro osoby se zdravotním postižením**. Seznamy žadatelů vede Bytový odbor Magistrátu města Brna. Podmínkou pronájmu bytu v domě s pečovatelskou službou je to, že zdravotní stav žadatele umožňuje samostatné bydlení, žadatel je poživitelem starobního nebo invalidního důchodu a nevlastní žádný jiný byt či rodinný dům. Přidělování bytů probíhá v souladu s Pravidly pronájmu bytů v domech v majetku statutárního města Brna.

Obyvatelé domů s pečovatelskou službou mohou využívat služeb terénní pečovatelské služby při úřadech městských částí, a v některých domech s pečovatelskou službou rovněž ambulantní pečovatelskou službu prostřednictvím středisek osobní hygieny.

Město Brno má celkem 1 245 bytů zvláštního určení. V padesáti domech s pečovatelskou službou pronajímá 930 bytů seniorům. Bezbariérové byty jsou součástí domů s pečovatelskou službou, dále pak v domech zvláštního určení, ale i v ostatních nájemních domech a jejich celková kapacita je 315 bytů.

5.2.3 Zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením zřizované městem

Zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením provozuje **Centrum sociálních služeb** (CSS), příspěvková organizace města. CSS v současné době poskytuje 24 služeb; 21 sociálních služeb registrovaných dle zákona o sociálních službách a 3 služby poskytované dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Organizace má velkou působnost v rámci města Brna a své služby provozuje v 19 jednotlivých organizačních složkách, v některých poskytuje i více sociálních služeb.

V rámci zákona o sociálních službách pro osoby se zdravotním postižením nabízí CSS služby domova pro osoby se zdravotním postižením, denní a týdenní stacionáře a odlehčovací službu.

Domov pro osoby se zdravotním postižením nabízí nepřetržité pobytové služby nahrazující domácí prostředí osobám s lehkým až hlubokým mentálním postižením a s kombinovanými vadami, a to jak dětem, dospívajícím, tak i dospělým osobám.

Denní stacionář poskytuje ambulantní službu osobám s lehkým, středně těžkým a těžkým mentálním a kombinovaným postižením a osobám s poruchou autistického spektra, a to dospívajícím i dospělým osobám. Uživatelé na službu dochází, aby plnohodnotně využili svůj volný čas, byli v kontaktu s vrstevníky a měli možnost účastnit se různých aktivit.

Týdenní stacionář nabízí pobytovou službu od pondělí do pátku, opět s možností plnohodnotného využití volného času a možností kontaktu s okolním společenským prostředím.

Odlehčovací službu nabízí CSS v rámci jednoho domova pro osoby se zdravotním postižením. Cílem této služby je poskytnout pečující osobě odpočinek tím, že zařízení převezme péči, a to na dobu do tří měsíců.

Sociální služby v zařízeních CSS v roce 2018

Názvy zařízení	Domino	Gaudium	Nojmánek	Srdíčko	Tereza	
Kapacita zařízení	20	40	26	41	22	
z toho:	denní stacionář	20	32	16	21	-
	týdenní stacionář	-	-	3	8	-
	domovy pro osoby se zdravotním postižením	-	8	7	12	20
	odlehčovací služba	-	-	-	-	2
Počet uživatelů za rok	20	40	28	42	34	

5.3 Sociální služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením poskytované NNO

Níže uvedené tabulky předkládají přehled zařízení NNO poskytujících sociální služby pro seniory i pro osoby se zdravotním postižením. V tabulkách jsou uvedeny organizace, jimž město Brno přispívá na činnost ze svého rozpočtu.

5.3

5.3.1 Domovy pro seniory a se zvláštním režimem zřizované NNO

Název nestátní organizace	Zařízení (registrovaná sociální služba)	Roční kapacita
	Domovy pro seniory	lůžka
NADĚJE, o.s.	Dům pokojného stáří Brno-Královo Pole Dům naděje Brno-Bohunice Dům naděje Brno-Řečkovice	27 27 31
Domov Ludmila, o.p.s.	Domov sv. Ludmily	40
Diecézní charita Brno	Domov pokojného stáří Kamenná	4
BETÁNIE – křesťanská pomoc	Dům důstojného stáří	75
LUMINA	Domov Norbertinum	12
	Domovy pro seniory celkem	216

Název nestátní organizace	Zařízení (registrovaná sociální služba)	Roční kapacita
	Domovy se zvláštním režimem	lůžka
NADĚJE, o.s.	Dům Naděje Brno-Vinohrady	30
BETÁNIE – křesťanská pomoc	Villa Martha	20
LUMINA	Domov Santini	85
Právo na život	Domov Slunce Senior Centrum	20 20
Diecézní charita Brno	Domov pokojného stáří Kamenná	40
	Domovy se zvláštním režimem celkem	215

5.3.2 Další zařízení sociálních služeb pro seniory

Název nestátní organizace	Zařízení (registrovaná sociální služba)	Roční kapacita
	<i>Chráněné bydlení</i>	<i>lůžka</i>
Diecézní charita Brno	Chráněné bydlení sv. Anežky	29
	<i>Denní stacionáře</i>	<i>klient</i>
NADĚJE, o.s.	Dům naděje Brno-Vinohrady	21
	<i>Centra denních služeb</i>	<i>klient/rok</i>
Diakonie ČCE – středisko v Brně	Centrum denních služeb Brno	26
Občanské sdružení LOGO	Centrum denních služeb pro seniory s poruchou hybnosti a komunikace	30
	<i>Odlehčovací služby pobytové</i>	<i>lůžka</i>
Diecézní charita Brno	Odlehčovací služby Rajhrad	50
Oblastní spolek českého Červeného kříže Brno-město	Odlehčovací pobytové služby pro seniory	11
BETÁNIE – křesťanská pomoc	Odlehčovací pobytové služby pro seniory	5
	<i>Odlehčovací služby terénní</i>	<i>klient/rok</i>
Hospic sv. Alžběty, o.p.s.	Hospic sv. Alžběty – terénní odlehčovací služby	89
Sanus Brno	Terénní odlehčovací služby	
	<i>Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením</i>	<i>klient/rok</i>
Centrum pro rodinu a sociální péči	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	31

5.3.3 Pečovatelská služba zabezpečovaná NNO

Název nestátní organizace	Kapacita v roce 2018

Diecézní charita Brno	132 klientů
NADĚJE, o.s. – Dům naděje Brno-Bohunice	131 klientů
BETÁNIE – křesťanská pomoc	76 klientů
Diakonie ČCE – středisko v Brně	74 klientů
Židovská obec Brno, Agentura JAS	37 klientů
Generace Care, z.ú.	51 klientů

5.3.4 Pobytová zařízení sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením

Název nestátní organizace	Zařízení (registrovaná sociální služba)	Kapacita
Diecézní charita Brno	Chráněné bydlení sv. Michaela pro osoby s mentálním postižením a autismem	35 lůžek
Práh Jižní Morava, z.s.	Chráněné bydlení pro osoby s duševním onemocněním	21 lůžek
Diakonie ČCE – středisko v Brně	Chráněné bydlení „Ovečka“ pro osoby s chronickým duševním onemocněním	11 lůžek
Domov pro mne, o.s.	Chráněné bydlení pro osoby s tělesným a kombinovaným postižením	4 lůžka
Společnost Podané ruce o.p.s.	Přechodové byty v Brně pro osoby s chronickým duševním onemocněním	4 lůžka

5.3.5 Další sociální služby pro osoby se zdravotním postižením

Název nestátní organizace	Zařízení, zaměření činnosti	Registrovaná sociální služba
TyfloCentrum Brno, o.p.s.	Poradny pro zrakově postižené v JMK Asistenční služby nevidomým aktivizační služby zrakově postiženým Sociální rehabilitace zrakově postižených	odborné sociální poradenství průvodcovské a předčitatelské služby sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením sociální rehabilitace
Středisko rané péče SPRP Brno	Raná péče v rodinách s předškolními dětmi s těžkým zrakovým a kombinovaným postižením	raná péče
Unie neslyšících Brno, o.s.	Tlumočení pomocí znakového jazyka pro osoby se sluchovým postižením	odborné sociální poradenství tlumočnické služby
Česká unie neslyšících, oblastní organizace Brno	Pomoc při jednání s úřady, vysvětlování a překlad písemných dokumentů do znakového jazyka, vzdělávací a zájmové činnosti	sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Diecézní charita Brno	Effeta denní stacionář pro lidi s mentálním postižením a autismem	denní stacionář
Diecézní charita Brno	Asistenční služba sv. Rafaela	osobní asistence

Církevní střední zdravotnická škola	Asistenční služba pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení	osobní asistence
Hospic sv. Alžběty, o.p.s.	Hospicová poradna při Hospici sv. Alžběty	odborné sociální poradenství
DOTYK II	Služby pro osoby s chronickým duševním onemocněním a poruchami autistického spektra	sociálně rehabilitace raná péče
Paspoint, z.ú.	Komplexní podpora rodin dětí s poruchou autistického spektra	raná péče osobní asistence sociální rehabilitace
Liga vozíčkářů	Služby pro tělesně postižené občany, obhajoba a prosazování práv zdravotně postižených	sociální rehabilitace centra denních služeb osobní asistence odborné sociální poradenství
Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno	Poradenství, bezbariérová doprava, průvodcovská služba	odborné sociální poradenství sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Práh Jižní Morava, z.s.	Komplexní péče a podpora dlouhodobě duševně nemocných	odborné sociální poradenství podpora samostatného bydlení centrum denních služeb sociální rehabilitace
ParaCENTRUM Fénix	Komplexní péče a podpora osob s poškozením míchy	odborné sociální poradenství osobní asistence sociální rehabilitace
AGAPO	Agentura podporovaného zaměstnávání pro zdravotně postižené občany	sociální rehabilitace
Slezská diakonie	Poradna rané péče DOREA Středisko ELIADA	raná péče osobní asistence
Domov pro mne, o.s.	Osobní asistence v domácím prostředí tělesně postižených občanů	osobní asistence
Hewer, z.s., středisko Brno	Terénní osobní asistence	osobní asistence
Maltézká pomoc, o.p.s.	Terénní osobní asistence Sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením	osobní asistence sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením
Občanské sdružení LOGO	Centrum sociálních služeb pro osoby postižené poruchami komunikace a jejich rodiny	odborné sociální poradenství centra denních služeb sociální rehabilitace, raná péče
Centrum Anabell	Kontaktní centrum pro osoby s poruchami příjmu potravy	odborné sociální poradenství
VODÍČÍ PES, o.s.	Podpora zrakově postižených, kteří využívají psa jako kompenzační pomůcku	sociální rehabilitace

5.4 Další neregistrované služby pro osoby se zdravotním postižením poskytované NNO

Jedná se o NNO, které poskytují služby, jež nejsou registrovány dle zákona o sociálních službách, avšak na sociální služby navazují nebo je vhodně doplňují (různé svépomocné aktivity, doprava zdravotně postižených osob a seniorů, dobrovolnictví). Řadu z nich město Brno finančně podporuje ze svého rozpočtu.

Název nestátní organizace	Zaměření činnosti
Klára pomáhá, z.s.	Poradna pro pečující Poradna pro pozůstalé Svépomocné kurzy pro pečující
Cantes, o.s.	Canisterapie
NIPI bezbariérové prostředí, o.p.s.	Vyrovnávání příležitostí pro občany se sníženou schopností orientace a pohybu prostřednictvím konzultační činnosti pro oblast bezbariérové výstavby
OS AMICUS Brno	Občanské sdružení AMICUS Brno sdružuje rodiče a příbuzné osob s duševní poruchou, kteří o ně pečují v domácím prostředí
PARKINSON KLUB BRNO	Organizování rehabilitačních cvičení, odborných přednášek, logopedické péče, pravidelných klubových setkávání a různých společenských akcí, vycházek apod.
Úsměvy – občanské sdružení pro pomoc lidem s Downovým syndromem a jejich rodinám	Volnočasové aktivity pro děti s Downovým syndromem a poradenství pro jejich rodiče
Institut pro rehabilitaci sluchu a řeči, z.ú.	Svépomocné skupiny, muzikoterapeutické lekce a přednášky pro rodiče dětí se sluchovým postižením
Modrá beruška	Terapeutické pobyty pro rodiny s dětmi s poruchou autistického spektra
ADRA, o.p.s.	Rozvoj dobrovolnických aktivit v sociálních organizacích v Brně

6 Péče o osoby ohrožené sociálním vyloučením

Pomoc sociálně vyloučeným osobám a lidem ohroženým tímto vyloučením poskytuje **Oddělení sociální kurátoři Odboru sociální péče a Oddělení sociální prevence pro děti a mládež Magistrátu města Brna**. Na péči o tuto cílovou skupinu se podílejí také Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace a nestátní neziskové organizace.

6.1 Oddělené sociální kurátoři

Cílová skupina Oddělení sociálních kurátorů zahrnuje široké spektrum **lidí na okraji společnosti a také za hranicemi sociálního vyloučení**, kteří tak nemají dostatek zdrojů a sil zvládnout vyřešení svých životních obtíží pouze vlastními silami. Klienti sociálních kurátorů jsou primárně jednotlivci, nikoli rodiny a rodinné systémy (rodiny do své pozornosti zahrnují jiná oddělení Odboru sociální péče).

Patří k nim:

- osoby po propuštění z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody
- osoby po ukončení léčby chorobných závislostí, propuštění ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti
- osoby po propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, resp. v 19 letech
- osoby, které nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsou osobami bez příštířeší
- osoby, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby
- osoby, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností

6.1.1 Klienti v péči sociálních kurátorů

Sociální kurátoři v roce 2018 evidovali celkem 2 396 klientů ohrožených sociálním vyloučením. V roce 2018 připadala na jednoho sociálního kurátora sociální práce s 184 klienty.

Níže uvedené tabulky reflektují údaje o vývoji počtu klientů a jejich struktuře z hlediska pohlaví a věku. Současně stále klesá podíl klientů do 30 let.

Vývoj počtu klientů sociálních kurátorů ve vybraných letech

Rok	1991	1996	2000	2009	2011	2014	2015	2016	2017	2018
Počet klientů	626	1489	2291	2436	3250	2590	2682	2264	2562	2396

Struktura klientů dle věku a pohlaví

Rok	18-19 let	20-30 let	31-50 let	51-60 let	61 a více let
2013	2,2 %	24,6 %	47,9 %	18,4 %	6,9 %
2014	1,7 %	25,0 %	46,4 %	17,2 %	9,3 %
2015	1,7 %	22,7 %	48,1 %	18,1 %	9,3 %
2016	1,6 %	21,7 %	47,1 %	18,5 %	11,1 %

2017	1,56 %	19,92 %	45,63 %	18,29 %	14,49 %
2018	1,3 %	19 %	48,8 %	18 %	12,9 %

Rok	Muži	Ženy
2013	83,4 %	16,6 %
2014	81,4 %	18,6 %
2015	81,4 %	18,6 %
2016	79,9 %	20,1 %
2017	77,8 %	22,2 %
2018	80,26 %	19,74 %

86,5 % klientů jsou občané města Brna. Občané z jiných měst Jihomoravského kraje či jiných krajů v ČR tvoří 11,7 % z celkového množství klientů OSK. Zbývající 1,8 % klientů jsou cizí státní příslušníci, především občané Slovenské republiky. Tyto údaje jsou v průběhu let relativně konstantní.

6.1.2 Základní aktivity práce s cílovou skupinou

- **Poradenská a terapeutická činnost**

V roce 2018 poskytli sociální kurátoři v přímé poradenské práci přímo na pracovišti **9 423 poradenských sezení a kontaktů** orientovaných na odborné sociální poradenství, posilování osobních kompetencí, pomoc při budování sebedůvěry a snahy o reintegraci do běžného prostředí.

Specializované právní poradenství bylo systematicky a dlouhodobě poskytováno celkem **86 klientům** pracoviště. Nejčastěji řešeným tématem v právním poradenství je dlouhodobě problematika dluhů a exekucí (65 %). K dalším tématům patří oblast trestního práva (15 %) a občanského a rodinného práva (10 %).

Pracovní terapie je významnou součástí sociálně terapeutického procesu. Zahrnuje umělecké činnosti (práce se dřevem a železem, keramikou, sklem apod.), činnosti kopírující běžné denní situace (úklid, praní, oprava oděvů a bot, vaření apod.) a další aktivity jako práce s počítačem, klubové aktivity atd. V roce 2018 pracovní terapie realizovala celkem **679 intenzivních sociálně terapeutických kontaktů a intervencí** pro celkem 104 klientů. Mimo běžný provoz byly realizovány tzv. klubové středky klientů, v rámci kterých se uskutečnilo přibližně 1 200 návštěv.

Na Odd. sociální kurátoři byla z v roce 2018 nově řízena **veřejná služba**. Při výkonu VS se zohledňuje snaha o zvýšení příjmu vlastní prací. Podmínka projevené snahy o zvýšení příjmu vlastní prací má následně vliv na stanovení částky živobytí a výši opakovaných dávek tří klientů – vykonavatelů VS.

- **Terénní sociální práce**

Terénní sociální práce oddělení spočívá v sociální práci s již evidovanými klienty, v **depistážní činnosti** vyhledávání klientů v chatových koloniích, squatech atd. (zmapováno a navštěvováno bylo přibližně 50 takových lokalit, přičemž bylo kontaktováno 158 klientů). Sociální kurátoři navštívili celkem **32 věznic**, z toho dvě vazební věznice, kde realizovali sociální práci s 214 klienty ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody.

- **Činnost bazální sociální péče**

Odbornou poradensko-terapeutickou práci s cílovou skupinou zásadně doplňují aktivity tzv. **bazální sociální péče**, které prakticky řeší nejzákladnější potřeby klientů (ošacení, hygienu apod.), kteří nemají jinou možnost jejich zajištění. Především při poskytování této péče došlo k navázání dalších stovek kontaktů.

Pro tyto klienty je provozován tzv. **sociální šatník**, jehož cílem je získávání již nepoužívaného či nepotřebného ošacení od dárců, které ale lidem v nouzi může ještě pomoci. Realizovala se také sbírka šatstva ve spolupráci s JMK. Do sociálního šatníku aktivně přispívali i zaměstnanci MMB. Klienti mají možnost **praní prádla** i **zajištění osobní hygieny** ve Středisku osobní hygieny, jehož provozovatelem je Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace.

Středisko osobní hygieny Rumiště je zařízení pro zajištění komplexní osobní hygieny klientů Oddělení sociální kurátoři. Při výskytu kožních onemocnění u klientů (veš vlasová, veš šatní, svrab aj.) Je zde realizována kompletní hygiena a výměna ošacení a prádla. Protože se zařízení dostalo nad kapacitní limit svých provozních možností, byla v průběhu roku 2015 otevřena možnost zajištění osobní hygieny v **Městském středisku krizové sociální pomoci**, kde je tato služba k dispozici tři dny v týdnu. V obou těchto zařízeních se za rok 2018 konalo přibližně 4600 kontaktů spojených s různými úkony poskytnutí osobní hygieny.

Od roku 2015 poskytuje Oddělení sociální kurátoři klientům adresnou potravinovou pomoc v tíživé situaci, kdy klient nemá žádnou jinou možnost zajištění základní stravy. V únoru 2018 zajišťovalo OSK realizaci **Potravinové sbírky zaměstnanců Magistrátu města Brna**. Výtěžky z těchto zdrojů slouží celoročně pro řešení aktuálních krizí a nouzových situací klientů sociálních kurátorů i dalších oddělení v rámci Odboru sociální péče. Sociální kurátoři jsou součástí sítě potravinové pomoci zajišťované prostřednictvím **Potravinové banky** pro Brno a Jihomoravský kraj. V listopadu 2018 se kurátoři aktivně zapojili jako dobrovolníci v obchodních centrech k Národní potravinové sbírce. V prosinci 2018 organizovali také **Vánoční potravinovou sbírku**. Potravinová pomoc vhodně a významně doplňuje nástroje bazální sociální péče stejně jako **nábytková banka**, kterou provozuje od roku 2016 Odbor životního prostředí za přispění Odboru sociální péče.

Úspěšnou akcí byla **Vánoční besídka pro klienty bez domova** pod záštitou JUDr. Roberta Kerndla, Ing. Miroslava Foltýna a PaedDr. Jana Poláka, CSc.

6.1.3 Služby azylového bydlení a ubytování

Sociální kurátoři ve spolupráci se zařízením Centra sociálních služeb zajišťují klientům sociálních kurátorů služby azylového bydlení, které je poskytováno ve třech úrovních, tj. v noclehárnách, azylových domech a bytových jednotkách se sociální intervencí.

V zimním období (listopad-březen) navíc doplňuje azylová zařízení provoz tzv. **Nočních krizových center** (NKC), která nabízejí možnost nouzového přečkání noci pro ty, kteří z nejrůznějších důvodů nemají jinou možnost noclehu a kteří by jinak byli ohroženi na svém zdraví či životě. Oddělení sociální kurátoři organizuje a koordinuje společnou činnost města a nestátních neziskových organizací (Armáda spásy, Charita Brno), v provozu je tak efektivně propojený systém nočních krizových center.

Služeb Nočních krizových center využilo v sezóně 2017/2018 **564** konkrétních osob, které zde strávily **9 062** osobo/noci. Pro sezónu 2018/2019 budou data známá až po 31. 3. 2019, kdy dojde k uzavření v sezóně nejdéle fungujícího NKC Městského střediska krizové sociální pomoci Masná a na základě poskytnutých dat bude moci být minimalizována duplicita ve vykazování dat (fluktuační jednotlivých osob mezi jednotlivými NKC).

Azylová zařízení Centra sociálních služeb, příspěvková organizace, disponují v zařízeních pro cílovou skupinu (Azylový dům Křenová, Dům sociální prevence Podnásepí, Městské středisko krizové sociální pomoci Masná) celkem 85 místy v noclehárnách, 43 místy v azylových domech-ubytovných a 36 místy v azylových domech-bytových jednotkách. Noční krizové centrum v Masné ulici má stanovenou kapacitu 42 míst.

Počet uživatelů za rok 2018	Dům sociální prevence Podnásepí	Azylový dům Křenová	Městské středisko krizové sociální pomoci
Noclehárna	85	-	163
Azylový dům	70	60	-
Krizová pomoc	-	-	833

Sociální kurátoři se aktivně účastní podpory klientů oddělení – nájemníků v bytovém domě na Francouzské 42 realizovaného v rámci procesu **prostupného bydlení** a klienti oddělení jsou také úspěšně umístěni v projektu **Sdíleného bydlení seniorů** na Zámečnické 2.

Nově se v roce 2018 podařilo navázat spolupráci v projektu **Tréninkového bydlení Armády Spásy** na Bratislavské ulici 40 a ubytovat zde dva klienty s hendikepem.

Sociální kurátoři spolupracují s NNO i v oblasti azylového bydlení klientů a zprostředkování těchto služeb klientům ve sledované cílové skupině. Hlavními partnery jsou Oblastní charita Brno a Armáda Spásy, které se zabývají prací se stejnou cílovou skupinou.

6.1.4 Další vybrané aktivity sociálních kurátorů v roce 2018

Dlouhodobý **Projekt motivovaného vyhledávání tuberkulózy (TBC)** mezi lidmi bez domova ve městě Brně pokračoval v roce 2018 úspěšně již čtrnáctým rokem. Cílem projektu je přispět ke zlepšení zdravotního stavu cílové skupiny, preventivně předcházet plicním onemocněním u této skupiny. Projekt realizovali sociální kurátoři společně s Odborem zdraví MMB, Krajskou hygienickou stanicí a Poliklinikou Zahradníková. **V roce 2018 bylo k preventivnímu vyšetřování pozváno a odesláno 102 osob, z nichž 74 se k vyšetření aktivně dostavilo. Byly zachyceny dva případy tuberkulózy (a několik dalších plicních onemocnění).**

Jako reakce na šíření epidemie žloutenky realizoval Odbor sociální péče prostřednictvím Oddělení sociální kurátoři a ve spolupráci s Nemocnicí Milosrdných bratří **Program očkování lidí bez domova proti Hepatitidě typu A.** V rámci tohoto programu bylo naočkováno v roce 2018 celkem 243 osob.

V roce 2017 byl spuštěn projekt sociálního bydlení založeného na principu **housing first**, který trvá do léta 2020. Cílem projektu je umožnit 65 lidem bez domova získat a udržet standardní bydlení a vymanit se z obtíží, které se ztrátou bydlení souvisí. Do konce roku 2018 v rámci tohoto projektu našlo nový domov již 33 lidí.

Hlavní událostí roku 2018 bylo **Zjišťování počtu lidí bez domova v Brně**. Jednalo se již o čtvrtou úspěšnou realizaci tohoto projektu, čímž jsme navázali na projekty předchozí, uskutečněné v letech 2014, 2010 a 2006. **Z prezentovaných výsledků je možné stručné shrnutí následující zjištění nebo sdělení:**

- 1) Počet lidí bez domova se stále zvyšuje, i když pomaleji, než v předchozím období 2010–2014.
- 2) Počet lidí, kteří nevyužívají žádné možnosti k zajištění pobytu nebo noclehu, zůstává v průběhu let prakticky konstantní. Nezvyšuje se tedy počet lidí v největší míře ohrožení. Narůstá však počet lidí, kteří se zachytí v některém typu sociální pomoci či sociálních služeb nebo v komerčním sektoru (pobytové sociální služby, komerční ubytovny). Roste tak počet lidí, kteří žijí v nestabilních bytových podmínkách s obtížnou perspektivou pozitivní změny (tj. roste počet sociálně zranitelných skupin).
- 3) Zastavil se dramatický nárůst celkového počtu osob lidí bez domova a předpokládáme, že bylo dosaženo pro určité období stabilizované horní hranice. Přesto nemůžeme předvídat další vývoj.
- 4) Lidé bez domova stárnou a rychle se zvyšuje podíl lidí starších 60 let na jejich celkovém počtu. To s sebou přináší a bude přinášet vyšší potřeby na zajištění nezbytné péče a pomoci, protože bude častěji docházet ke kombinaci různých sociálních znevýhodnění a klesající míru schopnosti zajistit své potřeby vlastními silami. Narůstá fenomén ženského bezdomovství.
- 5) Je detekován vysoký počet lidí bez domova hospitalizovaných ve zdravotnickém zařízení v důsledku psychiatrické léčby.

6.2 Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé

Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé (OSPM) poskytuje pobytové a ambulantní sociální služby mladým dospělým ve věku od 15 do 26 let, kteří se ocitli v obtížných životních situacích a nejsou schopni je řešit vlastními silami. OSPM poskytuje podporu a dočasné zázemí pro aktivity vedoucí k rozvoji dovedností, návyků a společenských vazeb potřebných k překonání nepříznivé sociální situace a vytváří podmínky k návratu do rodiny nebo samostatného života.

6.2.1 Klienti pobytových služeb Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé

Oddělení poskytuje následující pobytové služby sociální prevence:

- **Azylový dům pro mladistvé (AD I)** - služba je určena pro mladé lidi ve věku od 15 do 26 let, kteří nemají kde bydlet a potřebují svoji nepříznivou sociální situaci řešit, a pro rodiče, kteří mají výchovné problémy se svými dětmi a nejsou schopni je již sami řešit
- **Azylový dům pro mladé dospělé (AD II)** - služba je určena pro lidi bez domova ve věku od 18 do 26 let, kteří jsou v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení
- **Dům na půl cesty (DPC)** - služba je určena mladým dospělým mezi 18 a 26 lety, kteří nemají rodinné zázemí a navracejí se ze zařízení pro ústavní výchovu, z výkonu trestu odnětí svobody, případně ochranné léčby

Od roku 2019 dochází k transformaci tří pobytových služeb na jednu službu: Azylový dům pro mládež, přičemž bude služba poskytována ve stejném rozsahu jako v minulých letech, nedojde k změně skupiny klientů, pouze dochází k mírné redukci kapacity z celkových 38 klientů na konečných 35.

Klienti pobytových služeb OSPM za rok 2018

V roce 2018 byly pobytové služby poskytnuty celkem 92 klientům (48 mužům a 44 ženám), 50 klientů mělo trvalý pobyt na území města Brna, 42 klientů bylo mimobrněnských. V posledních letech, v souladu se zjištěním Oddělení sociální kurátorů, se potvrzuje trend nárůstu ženského bezdomovectví. Od roku 2018 se podíl žen zvýšil z 39,8 % na současných 47,8 %.

Struktura klientů pobytových služeb dle pohlaví

Rok	Celkem klientů	Podíl mužů	Podíl žen
2016	102	65,7 %	34,3 %
2017	103	60,2 %	39,8 %
2018	92	52,2 %	47,8 %

Stejně jako v předchozích letech i v roce 2018 přicházeli nejčastěji klienti do OSPM z ulice, z rodiny (biologické i pěstounské) a také z jiných sociálních služeb (jiné domovy na půl cesty, jiná azylová zařízení, noclehárny). Nezletilí klienti byli nejčastěji přijímáni k azylovému pobytu z rodiny.

Důvod přijetí	Rok 2014		Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017		Rok 2018	
	15-18	18-26	15-18	18-26	15-18	18-26	15-18	18-26	15-18	18-26
Rodina	6	22	8	9	7	15	7	21	15	18
Ulice	0	26	0	30	1	37	1	36	2	25
Zařízení ústavní výchovy	4	7	5	14	4	12	2	7	1	13

Jiná sociální služba	1	17	0	20	0	18	0	17	1	9
Zdravotnické zařízení	0	2	0	4	0	2	0	3	0	4
Výkon trestu odnětí svobody	0	3	0	1	0	1	0	4	0	3
Ubytovna	0	1	0	2	0	5	0	5	0	1
Mladiství/zletilí do 26 let	11	78	13	80	12	90	10	93	19	73
Celkem	89		93		102		103		92	

V roce 2018 ukončilo pobyt celkem 67 klientů OSPM (z toho 37 klientů AD I, 19 klientů AD II a 11 klientů DPC). Nejčastěji se klienti pobytových služeb OSPM vraceli zpět do přirozeného sociálního prostředí (rodiny/pronájmu): z AD I celkem 64 %, z AD II 58 % a z DPC 36 %. Dále více než pětina klientů po odchodu ze služeb AD I využila pomoci jiné sociální služby.

Odchod klientů z pobytových služeb OSPM v roce 2018

Kam odešli	Počet klientů AD I	Počet klientů AD II	Počet klientů DPC
Rodina	9 (24 %)	3 (16 %)	1 (9 %)
Podnájem	15 (40 %)	8 (42 %)	3 (27 %)
Jiná sociální služba	8 (22 %)	1 (5 %)	0 (0 %)
Zdravotnické zařízení	0 (0 %)	1 (5 %)	1 (9 %)
Zařízení ústavní výchovy	1 (3 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
Jiné – Ubytovna	4 (11 %)	4 (21 %)	4 (37 %)
Ulice	0 (0 %)	2 (11 %)	2 (18 %)

6.2.2 Pobytové služby sociální prevence pro mladistvé

V roce 2018 využilo pobytové služby v Azylovém domě pro mladistvé (AD I) 52 klientů, z toho 19 nezletilých. Nejčastějšími důvody pobytu byly sociální důvody (finanční tíseň, zhoršený školní prospěch a zanedbávání školní docházky, poruchy chování). Klienti byli v azylovém domě ubytováni zpravidla do doby vyřešení sociálního problému – ve většině případů po dobu kratší než půl roku. V loňském roce ovšem vzrostl počet klientů setrvávajících v zařízení déle než 6 měsíců, respektive déle než 1 rok.

Délka pobytu v AD I za rok 2018

Rok	Délka pobytu do 1 měsíce	Délka pobytu 1-3 měsíce	Délka pobytu 4-6 měsíců	Pobyt delší než 6 měsíců	Pobyt delší než 1 rok
2017	9	28	7	7	4
2018	5	16	12	10	9

6.2.3 Pobytové služby sociální prevence pro mladé dospělé

V rámci OSPM poskytuje pobytové služby pro mladé dospělé Dům na půl cesty (DPC) a Azylový dům pro mladé dospělé (AD II). V roce 2018 byla smlouva uzavřena s 40 klienty (z toho 17 klientů DPC a 23 klientů AD II). Klienti byli přijati zpravidla v sociální tísní (bez přístřeší), po absolvování ústavní

nebo ochranné výchovy, po ukončení výkonu trestu či po opuštění jiné sociální služby. Klienti zmíněných služeb absolvovali výcvik v základních sociálních dovednostech podle individuálních plánů a byla jim poskytována pomoc při zprostředkování zaměstnání. V roce 2018 v AD II vzrostl počet klientů, kteří využili službu déle než rok.

Délka pobytu v AD II a DPC za rok 2018

	Rok	Délka pobytu do 1 měsíce	Délka pobytu 1-3 měsíce	Délka pobytu 4-6 měsíců	Pobyt delší než 6 měsíců	Pobyt delší než 1 rok
AD II	2017	5	12	5	3	1
	2018	3	9	4	0	7
DPC	2017	6	6	2	5	0
	2018	4	7	0	2	4

6.2.4 Ambulantní služby pro mladistvé a mladé dospělé

Součástí OSPM je také ambulantní služba nízkoprahové zařízení pro děti a mládež - Nízkoprahový klub Kumbál, kterou v loňském roce využívalo 97 klientů (24 žen a 73 mužů) ve věkovém rozmezí od 15 do 26 let, především z městské části Brno-střed. Nejčastěji klub navštěvují klienti mladší 20 let. Pracovníci v rámci této služby poskytovali pomoc při řešení osobních problémů, poradenství a pomoc při řešení krizových životních situací - například: bydlení, dluhů, hledání práce, školy, rodinné problémy, řešení následků trestné činnosti apod.

Nízkoprahový klub Kumbál rovněž umožnil klientům využívat sportovní zázemí – kulečnick, šipky, stolní tenis, posilovnu, stolní fotbal, hřiště s umělou trávou. V neposlední řadě se pracovníci NZDM podíleli na organizaci alternativních forem využití volného času a resocializačních sportovních aktivitách. Denní účast se pohybovala v rozmezí mezi 15 a 30 klienty podobně jako v předchozích letech. V roce 2018 došlo k nárůstu nově registrovaných klientů. V zájmu projektu Housing first (viz níže) byl počet pracovních úvazů v klubu zredukován, na 2,25 měsíčně tak připadala na jeden pracovní úvazek v průměru sociální práce se 14 klienty.

Klienti nízkoprahového klubu Kumbál

	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
	15-26 let	15-26 let	15-26 let	15-26 let
Počet registrovaných klientů	88	94	66	97
Počet anonymních klientů	12	20	16	18
Celkem	96	108	110	115

Čtvrtým rokem se OSPM účastnilo Národní potravinové sbírky a Potravinové sbírky zaměstnanců MMB. Vybrané potraviny a nově také hygienické potřeby jsou k dispozici klientům oddělení.

Od září 2016 byly pobytové služby OSPM financovány v rámci Individuální projektu „Zajištění vybraných služeb sociální prevence na území jihomoravského kraje“ z Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu ČR a rozpočtu Jihomoravského kraje prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost.

OSPM ve spolupráci s Probační a mediační službou umožňuje vykonávání obecně prospěšných prací, které v roce 2018 absolvovali v zařízení 2 zletilí klienti.

Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé je od 10.7.2017 zapojeno do projektu Pilotního testování koncepce sociální bydlení, konkrétně do programu Housing first. Program bude ve spolupráci s Oddělením sociálních kurátorů MMB realizován až do dubna 2020 a během tohoto období bude ve spolupráci s Oddělením sociálních kurátorů MMB realizován až do dubna 2020 a během tohoto období bude přiděleno 65 sociálních bytů lidem bez domova, resp. stabilního bydlení. Z uvedeného počtu je 15 bytů určeno mladým dospělým ve věku 18-26 let, kterým po dobu projektu bude poskytována podpora sociálního pracovníka OSPM, jejíž intenzitu si určuje sám klient. Od listopadu 2017 již bydlí prvních 9 mladých dospělých klientů a projekt tak již úspěšně běží.

6.3 Sociální služby pro osoby v krizové situaci a ohrožené sociálním vyloučením poskytované NNO

V oblasti péče o osoby v nepříznivé sociální situaci působí řada nestátních neziskových organizací. Těmi významnými, se kterými Odbor sociální péče spolupracuje, jsou zejména Armáda spásy a Diecézní charita Brno.

Noclehárny	Počet lůžek
Armáda spásy v ČR, z. s. - Centrum sociální služeb Josefa Korbela	42
Diecézní charita Brno - Noclehárna pro lidi bez domova	34
Celkem	76

Azylové domy	Počet lůžek
Armáda spásy v ČR, z. s. - Centrum sociální služeb Josefa Korbela	92
Diecézní charita Brno - Azylový dům pro lidi bez domova	30
Celkem	122

Další zařízení sociálních služeb pro osoby v krizové situaci

Název nestátní organizace	Název zařízení, zaměření činnosti	Sociální služba
Armáda spásy v ČR, z. s.	Centrum sociálních služeb Josefa Korbela	nízkoprahové denní centrum terénní programy
Diecézní charita Brno	Denní centrum pro lidi bez domova	nízkoprahové denní centrum
Diecézní charita Brno	CELZUS – sociální rehabilitace	sociální rehabilitace
Společnost podané ruce, o. p. s.	Kontaktní centrum v Brně Terapeutická centrum v Brně Terénní programy v Brně Speciální prevence Poradenské centrum v Brně Centrum poradenských služeb ve vězení a po výstupu	kontaktní centra služby následné péče terapeutické komunity terénní programy odborné sociální poradenství nízkoprahová denní centrum pro děti a mládež
Lotos – doléčovací centrum, o. p. s.	Byty na půl cesty pro osoby závislé na alkoholu	služby následné péče
Agapo, o. p. s.	Poradna pro osoby znevýhodněné na trhu práce a hledající zaměstnání	sociální rehabilitace

7 Programy prevence kriminality a protidrogová politika

Programy prevence kriminality v městě Brně zabezpečuje Koordinační centrum prevence (KCP), které je také jedním z oddělení Odboru sociální péče Magistrátu města Brna. Koordinuje aktivity v oblasti prevence kriminality na území města, administruje dotace na projekty prevence a komplexně zajišťuje protidrogovou politiku města.

Prevence kriminality

Prevence kriminality má své nezastupitelné místo v činnosti MMB od května roku 1995. Městský program prevence kriminality započal pod tímto názvem rokem 2008. V rámci tohoto programu se v roce 2018 v Brně realizovalo celkem 38 dílčích projektů, přičemž z rozpočtu města Brna bylo na programy prevence kriminality přiděleno 3 100 tis. Kč, na 4 projekty obdrželo města Brno státní účelovou dotaci ve výši 295 tis. Kč a z rozpočtu Jihomoravského kraje obdrželo na 3 projekty 277 tis. Kč.

7.1 Projekty prevence kriminality v roce 2018

Realizované projekty prevence kriminality v roce 2018	Celkem	Obligatorní	Sociální	Situační	Informace pro občany
Počet realizovaných projektů v roce 2018	38	0	26	2	10
Počet projektů podpořených státní účelovou dotací z JMK v roce 2018	7	0	5	0	2

Mezi projekty roku 2018 tradičně převládá počet těch, které se řadí do oblasti sociální prevence. Jednalo se například o projekty, které se zabývaly řešením problematiky domácího násilí a pomoci obětem. Další oblastí projektů KCP bylo zvyšování vzdělanosti u rizikové skupiny seniorů, která se řadí do problematiky informace pro občany. Probační programy ve spolupráci s brněnským střediskem Probační a mediační služby „Aristoteles“ a „Změnit směr“ zajišťuje organizace Ratolest Brno, z. s.

Programy prevence kriminality pro děti a mládež jsou náplní projektů SVČ Lužánky, středisko volného času, Salesiánských středisek mládeže Žabovřesky a Líšeň, České tábornické unie – Velké rady oblasti Jižní Morava. Bojovat srdcem, z. s., Domu dětí a mládeže „Helceletka“, IQ Roma servisu, z. s., Společnosti Podané ruce, o.p.s., Teen Challenge International, Zoo Brno a stanice zájmových činností a Sdružení Petrov, z. s. Prevencí kriminality v rámci poradny pro ženy a dívky se zabývá Centrum naděje a pomoci, z. s. a prevencí rizik v sex bussinesu Rozkoš bez rizika, z. s. K dalším subjektům, které se v roce 2018 podílely na realizaci dílčích projektů Městského programu prevence kriminality, patří Armáda spásy v ČR, z. s., Ústav prevence a léčby závislostí A kluby Brno, z. ú., DROM, romské středisko, p. o. a také Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje. Byl také zpracován průzkum „Vnímání pocitu bezpečnosti občany Brna“, který je opakovaně realizován každé tři roky.

Pokračovala spolupráce s EFUS (Evropské fórum pro bezpečnost ve městě), zejména činnost pracovní skupiny Senioři. Od května 2018 je Brno zastoupeno ve výkonném výboru EFUS. Brno se také zapojilo do pracovní skupiny „Drogová prevence“ v rámci Eurocities. Uskutečnila se dvě zasedání, na kterých byla pozornost věnována prevenci zneužívání legálních a nelegálních látek u dospívajících a mladých dospělých.

7.2 Protidrogová politika v městě Brně

Mezi priority protidrogové politiky města Brna patří ochrana veřejného zdraví, bezpečnost a předcházení problémům z užívání návykových látek se zvláštním zřetelem na cílovou populaci děti a mládež.

Pro následující období byla ZMB v červnu 2017 schválena nová Strategie politiky SMB pro oblast drog a závislostí na období 2018-2021 a Radou města Brna v prosinci 2017 přijat Akční plán Strategie politiky SMB pro oblast drog a závislostí na období 2018-2019.

V roce 2018 bylo v Brně podpořeno celkem 25 projektů protidrogové prevence. Tyto projekty byly zaměřeny na primární, sekundární a terciální prevenci i následnou péči a řešily jak závislosti látkové (nelegální návykové látky, alkohol), tak závislosti nelátkové (zejm. patologické hráčství)

Dotace na protidrogovou politiku v roce 2018

Typ dotace	Počet organizací	Počet projektů	Výše dotace v tis. Kč
Individuální účelová neinvestiční dotace z rozpočtu města	3	3	4 206
Účelová dotace na projekty směřující k protidrogové prevenci	5	22	8 137
Celkem	8	25	12 343

Na realizaci projektů prevence kriminality i projektů prevence drogových závislostí se podílely nestátní neziskové organizace, městské části, Policie ČR, Městská policie Brno, základní školy, nemocnice, centra volného času dětí a mládeže, romské a církevní organizace.

8 Komunitní plánování sociálních služeb, tvorba strategie sociálního začleňování

Spolupráci s organizacemi a institucemi působícími v sociální oblasti nejen v Brně a České republice, ale i v zahraničí (zejména v rámci evropské sítě větších měst EUROCITIES a s partnerskými městy) má na starosti **Oddělení koncepce a plánování sociálních služeb** (OKPS) Odboru sociální péče. Oddělení se podílí na tvorbě koncepčních dokumentů v oblasti sociální péče a spolupracuje při přípravě projektů financovaných z fondů EU. OKPS koordinuje komunitní plánování sociálních služeb ve městě Brně, zpracovává informativní materiály a zprávy o sociální péči v Brně, zabezpečuje veškeré činnosti související s administrací dotací neziskovým organizacím poskytujícím sociální služby na území města Brna a poskytuje poradenství v sociální oblasti v **Socio-info Pointu**.

8.1 Komunitní plánování sociálních služeb

Komunitní plánování je způsob zpracování koncepcí, plánů a strategií, do jejichž tvorby se města či obce snaží vtáhnout veřejnost, komunitu dané obce, již se plánování strategie dotýká. V Brně se metoda komunitního plánování sociálních služeb (KPSS) používá od roku 2005. Zavedení procesu KPSS schválilo Zastupitelstvo města Brna již v roce 2004 a díky tomu se komunitní plánování ve městě Brně stalo standardním procesem, který má podporu politické reprezentace.

Město Brno touto metodou vytvořilo již 5 komunitních plánů. Komunitní plán je nezbytným podkladem pro financování sociálních služeb, které je v souladu s platnou legislativou. Financovány jsou sociální služby poskytované jak městskými, tak nevládními organizacemi, jejichž potřebnost je deklarována v aktuálním komunitním plánu sociálních služeb města Brna a které jsou zařazeny do základní sítě sociálních služeb města pro daný rok.

Důležitá je spolupráce s Jihomoravským krajem, který na základě komunitních plánů obcí s rozšířenou působností včetně města Brna zpracovává střednědobé plány rozvoje sociálních služeb a koordinuje vytváření efektivní sítě sociálních služeb na svém území.

Koordinaci komunitního plánování včetně administrace dotačního řízení na sociální služby na území města Brna poskytované NNO zabezpečuje Referát komunitního plánování sociálních služeb Oddělení koncepce a plánování sociálních služeb OSP MMB. Organizačně a metodicky pak proces zajišťuje koordinační skupina složená ze zástupců tzv. triády (zadavatelé sociálních služeb, jejich poskytovatelé a uživatelé), kteří jsou zároveň vedoucími jednotlivých pracovních skupin, zaměřených na specifické cílové skupiny.

Začátkem roku 2018 byla zahájena realizace dvouletého projektu „Podpora komunitního plánování sociálních služeb v Brně“, kofinancovaného z evropských fondů. Jeho stěžejním výstupem bude Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2020-2022.

8.2 Spolupráce s NNO působícími v sociální oblasti a kofinancování NNO formou dotací z rozpočtu města Brna

Již od roku 1992 město Brno přispívá každoročně ze svého rozpočtu finanční částkou na činnost nestátních neziskových organizací, které poskytují sociální služby různým cílovým skupinám. Nestátní neziskové organizace doplňují nabídku sociálních služeb ve městě Brně a díky grantům a dalším dotacím z různých zdrojů přinášejí další prostředky do sociální oblasti města v Brně. Spolupráce města Brna s NNO získala kvalitativně nový rozměr zavedením komunitního plánování sociálních služeb, v jehož rámci se zástupci organizací poskytujících sociální služby v Brně pravidelně scházejí, navazují nové kontakty a formy spolupráce a společně se podílejí na strategii zkvalitňování a rozvoje sítě sociálních služeb ve městě.

Pravidla pro oblast sociálních služeb jsou upravena pro **Program I** a **Program II**. V Programu I jsou dotace pro NNO poskytující sociální služby registrované dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. V Programu II se podařilo vytvořit prostor pro organizace, které sice nejsou registrovány jako poskytovatelé sociálních služeb, nicméně vhodným způsobem navazují na sociální služby nebo je doplňují. Příkladem jsou svépomocné aktivity osob se zdravotním postižením nebo rodičů postižených dětí, doprava zdravotně postižených, dobrovolnictví, uspořádání vzdělávací akce k aktuálnímu tématu v sociálních službách atd.

Vývoj počtu NNO a poskytovaných dotací

Rok	Výše dotace v tis. Kč z kapitoly Odboru sociální péče	Počet podpořených organizací
1992	5 000	12
2005	42 407	48
2006	44 427	56
2007	46 619	48
2008	47 738	53
2009	49 533	51
2010	46 200	50
2011	44 200	59
2012	44 320	62
2013	44 680	62
2014	50 900	71
2015	72 341	69
2016	81 754	82
2017	71 408	81
2018	63 055	81

8.3 Socio-info Point

Socio-info Point (dále SIP) je poradenské místo působící při Odboru sociální péče MMB, které zaměřuje svoji činnost na zvyšování informovanosti občanů města Brna v sociální oblasti. Poskytuje pomoc při řešení složitých životních situacích, zprostředkovává kontakt s jinými organizacemi a institucemi a nabízí komplexní informace o sociálních službách.

V roce 2018 poskytly pracovnice poradenského místa SIP pomoc a radu celkem 2 244 klientům (z toho 906 mužům a 1 338 ženám) a řešily dotazy týkající se různých oblastí, jako například sociální dívky, sociální služby, oblast sociálně-právní, otázky zadluženosti, důchodového pojištění atd. Stejně jako v předchozích letech převažovaly návštěvy klientů (1 526), telefonicky kontaktovalo SIP celkem 665 klientů, elektronicky pak 53.

Pro činnost SIP je využíván informační portál o sociální péči v městě Brně www.socialnipece.brno.cz, jehož součástí je i databáze všech organizací působících v sociální oblasti ve městě Brně. Webový

portál, který je neustále aktualizován, je kromě poradenství využíván také pro spolupráci s NNO poskytujícími sociální služby, pro komunitní plánování sociálních služeb a pro dotační řízení na sociální služby.

8.4 Strategie sociálního začleňování

Oddělení sociálního začleňování bylo pod Odborem sociální péče Magistrátu města Brna zřízeno v prosinci 2015. Koordinuje projekty města v oblasti začleňování, podílí se na tvorbě koncepčních a strategických dokumentů města k dané problematice a přispívá tak k přijímání potřebných systémových změn. Do schématu oddělení je také zařazeno funkční místo poradce pro národnostní menšiny, který mj. zajišťuje činnost Výboru pro národnostní menšiny, dále romská poradkyně a poradkyně pro cizince.

Činnost oddělení je z velké části zaměřena na spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (odbor Úřadu vlády ČR) v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL). Statutární město Brno schválilo Strategický plán sociálního začleňování na období 2016-2019 (SPSZ), který je postupně naplňován realizací projektů, jejichž obsah zpracovávají za tímto účelem ustavené projektové týmy. Financování projektů je zajištěno z fondů EU.

V roce 2018 pokračovalo naplňování jednotlivých klíčových aktivit projektů, které jsou zaměřené na sociální bydlení (pro rodiny s dětmi i jednotlivce), prevenci ztráty bydlení, zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných (nad 12 měsíců) osob v evidenci Úřadu práce ČR, vzdělávání dětí v předškolním a školním věku, které jsou ohroženy školním neúspěchem, dále projekty zaměřené na rodinu a zdraví (manželské poradny, zdravotně-sociální pomocníci, sociálně-aktivizační služby, rodinná asistenci atd.). V rámci KPSVL také statutární město Brno realizuje projekty zaměřené na prevenci. Městská policie Brno zaměstnala celkem 6 asistentů prevence kriminality a organizuje vzdělávání domovníků v sociálně vyloučených lokalitách. Dalšími významnými počiny jsou projekty zaměřené na integraci cizinců žijících na území statutárního města Brna. Na realizaci všech zmíněných projektů Oddělení sociálního začleňování participuje nebo je přímo zastřešuje.

8.4.1 Dotace z rozpočtu města Brna organizacím národnostních menšin a etnik

V Brně pracuje a vytváří zajímavé aktivity 24 organizací těchto 13 národností: bulharské, chorvatské, jihoslovanské (Bosňané, Černohorci, Makedonci, Slovinci, Srbové), maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, ukrajinské a vietnamské. Některé národnosti mají více organizací, např. Řekové 3 organizace, Bulhaři, Němci, Rusové, Slováci, Ukrajinci a Vietnamci 2 organizace. V období od 1.10.2017 do 31.10.2017 bylo podáno 21 žádostí na rok 2018 - na projekty organizací etnických a národnostních menšin, přičemž 20 z nich dotaci obdrželo, neboť splnily výzvu stanovené požadavky.

Neinvestiční dotace byly využity organizacemi jak pro zájmové aktivity, kulturní akce, festivaly menšinových kultur (např. Babylonfest 2018, Mezinárodní den Romů), tak i provozní výdaje organizací. Dále dotace umožnily pokrýt náklady na volnočasové aktivity dětí včetně romské mládeže (např. taneční kroužek pro děti, pořádání výstav, besed a přednášek).

Neinvestiční dotace z rozpočtu města Brna pro organizace působící v oblasti národnostních menšin a etnik byla v roce 2018 ve výši 1 381 tis. Kč, z čehož na projekty jednotlivých organizací národnostních menšin připadlo 1 048 tis. Kč a 200 tis. Kč pro festival dnů brněnských národnostních menšin Babylonfest 2018, 93 tis. Kč pro festival Brno slaví Mezinárodní den Romů 2018 a 40 tis. Kč pro Django Fest XVII.ročník.

Na Odboru sociální péče Magistrátu města Brna se této problematice věnuje poradce pro národnostní menšiny, který je také tajemníkem Výboru pro národnostní menšiny (dále jen VNM), poradního orgánu

zastupitelstva města Brna. Na svých pravidelných měsíčních zasedáních se VNM zabýval zejména dotačním řízením, kulturními akcemi národnostních menšin v Brně a na jižní Moravě, přípravou a realizací jedenáctého ročníku festivalu brněnských národnostních menšin Babylonfest 2018 ve spolupráci s Turistickým informačním centrem města Brna, tradičními kulturně-společenskými večery a společnými setkáními se zástupci organizací národnostních a etnických menšin.

V současném volebním období 2018-2022 pracuje VNM v pětičlenném složení, z toho tři členové jsou zástupci národnostních menšin a dva zastupitelé města Brna. Členové z řad národnostních (etnických) menšin jsou zástupci maďarské, slovenské a vietnamské národnostní menšiny.

Na Odboru sociální péče MMB působí i nadále romská poradkyně.

8.4.2 Aktivity města v oblasti integrace cizinců

V Brně nadále narůstá počet cizinců, přičemž evidujeme cca 8 % meziroční růst jejich počtu. K 31.12.2018 dosáhl dle statistik MVČR počet cizinců s trvalým nebo dočasným pobytem ve města počtu 32 053. Trendem je nadále narůstající počet trvalých pobytů na úkor dočasných, z čehož lze usuzovat, že Brno je v rostoucí míře místem, kde se cizinci trvale usazují, nikoliv kam pouze přijíždějí dočasně za prací. Brno je městem s druhým největším počtem cizinců v České republice.

Právní, psychologickou a další pomoc uprchlíkům a azylantům poskytují v režimu sociálních služeb nestátní organizace SOZE (Sdružení občanů zabývajících se emigranty), OPU (Organizace pro pomoc uprchlíkům), Armáda spásy, In Iustitia a Diecézní charita Brno. Mimo režim sociálních služeb pracují s cizinci další NNO, jako Brno EXPAT Centre, Nesehnutí, Be International. Některé aktivity těchto organizací pak probíhají v režimu projektového partnerství s Jihomoravským centrem pro podporu integrace cizinců. Partnerem projektu je i Magistrát města Brna, který zajišťuje především síťování a prohlubování spolupráce aktérů integrace cizinců na území města.

Na základě priorit v oblasti integrace cizinců, stanovených Strategickým plánem sociálního začleňování města Brna 2016-2019, byly realizovány v roce 2018 následující projekty:

1. „Strategie integrace cizinců ve městě Brně“

(a) Pod názvem „Cizinci v Brně: vztahy, vazby a síť podpory“ vyšla knižně zpracovaná analýza vybraných sociálních sítí cizinců ve městě Brně, kterou město Brno zrealizovalo jako podkladovou analýzu pro tvorbu Strategie integrace cizinců ve městě Brně.

(b) Vznikla analytická část Strategie, na analytickou část navázalo zpracování SWOT analýzy - silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení. SWOT analýza byla realizována prostřednictvím brainstormingu v osmi pracovních skupinách, kterých se zúčastnilo téměř 80 aktérů integrace ve městě, a na základě sekundární analýzy dokumentů. Její součástí bylo také hledání příčin problémů a jejich důsledků, což se následně promítlo do definovaných prioritních oblastí. Výsledky jsou součástí zprávy *Data a fakta o cizincích v Brně*, která je podkladem pro vytvoření návrhové části Strategie v roce 2019.

c) ve spolupráci s Jihomoravským centrem pro podporu integrace cizinců byly vytvořeny kurzy českého jazyka pro matky s dětmi, intenzivní kurz češtiny pro děti před nástupem do školy a kurzy sociokulturní orientace pro matky s dětmi.

Projekt byl financován v rámci dotační výzvy MVČR na podporu lokální integrace cizinců v obcích na rok 2018.

2. „Zvyšování interkulturní prostupnosti veřejných institucí ve městě Brně“

Na MMB působí 4 interkulturní pracovníci s jazykovými specializacemi ukrajinština, ruština, rumunština, arabština a vietnamština. Součástí jejich práce je tlumočení klientům a veřejným institucím na území města, doprovody, síťování, terénní práce a mapování daných komunit, informační kampaně pro cizince, překlady a navrhování systémových nástrojů. V rámci projektu dále

probíhají školení pro zaměstnance Magistrátu města Brna v oblasti migrace a integrace cizinců a evaluace projektu.

Po ukončení projektu se předpokládá, v případě schválení volenými orgány města, návazné financování práce interkulturních pracovníků ve spolupráci s Jihomoravským centrem pro podporu integrace cizinců.

9 Výdaje na sociální péči v roce 2018

Výdaje na sociální péči v tis. Kč – srovnání s rokem 2017

Výdaje na sociální péči	2017	2018
Provozní výdaje	749 126	880 946
1. Výdaje hrazené ze státního rozpočtu / rozpočtu Jihomoravského kraje	230 997	311 136
a) Dotace na úhradu nákladů v oblasti sociálně-právní ochrany dětí v Brně	59 065	62 083
b) Dotace na sociální služby příspěvkovým organizacím	143 801	200 348
c) Dotace na sociální služby pečovatelské služby při 6 MČ	23 599	44 923
d) Dotace na sociální služby OSP – nízkoprahové zařízení	795	840
e) Dotace na prevenci kriminality ze státního rozpočtu a JMK	441	572
f) Příspěvek na výkon pěstounské péče	3 296	2 370
2. Výdaje hrazené z rozpočtu města (Odboru sociální péče MMB)	518 129	569 810
Služby sociální péče (provozní výdaje)	439 113	490 794
• 13 příspěvkových organizací (11 domovů pro seniory, Centrum sociálních služeb + DROM) – příspěvek zřizovatele	352 531	409 788
• dotace nestátním neziskovým organizacím na sociální služby	71 228	62 875
• mimořádné dotace NNO na sociální služby v souvislosti s krizovou situací v zimních měsících	180	180
• dotace organizacím národnostních menšin	1 400	1 381
• dotace na programy prevence kriminality	3 100	3 100
• náklady na provoz v zařízeních Odboru sociální péče MMB	2 624	2 456
• dotace na projekty protidrogové prevence	8 050	11 014
Finanční prostředky postoupené městským částem	79 016	79 016
• 6 středisek pečovatelské služby	79 016	79 016
Investiční výdaje z rozpočtu města v oblasti sociálních služeb	12 809	9 113
Celkem výdaje na sociální péči v městě Brně za rok 2017 a 2018	761 935	890 059

Výdaje na sociální péči činily v roce 2018 celkem 890 059 tis. Kč.

Ze státního rozpočtu byly hrazeny výdaje na některé sociální služby, dotace na programy prevence kriminality drogových závislostí i dotace na úhradu v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Celkem bylo ze státního a krajského rozpočtu poskytnuto městu Brnu na oblast sociální péče přes 311 mil. Kč.

Z rozpočtu města Brna bylo v roce 2018 na služby sociální péče (provozní výdaje) prostřednictvím Odboru sociální péče vynaloženo 569 mil. Kč.

Závěr

Cílem sociální péče v městě Brně je pomoc občanům v tíživé životní situaci, a to formou sociální práce a sociálních služeb, které jsou zaměřeny na cílové skupiny, mezi které patří senioři, děti, mládež a rodina, občané s různým druhem zdravotního postižení, ale i osoby ohrožené sociálním vyloučením.

Sociální práce spočívá v poradenství, sociální depistáži, pomoci při řešení obtížných životních situací a práci s klientem v jeho přirozeném sociálním prostředí. Sociální práci vykonává Odbor sociální péče Magistrátu města Brna ve spolupráci s se sociálními odbory 24 městských částí Brna. Sociální služby byly v roce 2018 poskytovány Odborem sociální péče magistrátu města Brna, 6 středisky pečovatelské služby při úřadech jednotlivých městských částí, 12 příspěvkovými organizacemi města a **více než 80** neziskovými subjekty, kterým město přispívá na jejich činnost ze svého rozpočtu.

Celkové výdaje na sociální péči v roce 2018 činily 890 059 tis. Kč.

Rodinám s dětmi a osobám ohroženým chudobou byly v roce 2018 zajišťovány potřebné sociální služby, realizována poradenská a depistážní činnost a poskytována pomoc při zvládnutí obtížných životních situací. Tato pomoc byla poskytnuta celkem 2 459 klientům, z toho 957 rodinám s nezaopatřenými dětmi.

Další aktivity byly zaměřeny na oblast sociálně-právní ochrany dětí, v jejímž rámci magistrát města Brna spolupracuje se sociálními útvary jednotlivých městských částí. V roce 2018 evidoval referát náhradní rodinné péče celkem 49 žadatelů o náhradní rodinnou péči, z toho 27 žadatelů o osvojení a 20 žadatelů o pěstounskou péči. V průběhu téhož roku vedl v evidenci také 234 pěstounů (z toho 98 prarodičů dětí a 40 jiných příbuzných), 53 pěstounů na přechodnou dobu a 49 poručníků osobně vykonávajících poručnickou péči.

Osobám se zdravotním postižením a seniorům, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, poskytuje pomoc Oddělení sociální práce Odboru sociální péče. Na konci roku 2018 evidovali sociální pracovníci tohoto oddělení 1 604 klientů, se kterými průběžně pracovali. Nově evidovaných klientů bylo v roce 2018 celkem 727. Jednorázových poradenství či intervencí bylo v průběhu tohoto roku poskytnuto 522, a to buď formou osobního jednání, nebo telefonicky.

Oddělení sociální práce zajišťuje také **vydávání a výměnu parkovacích průkazů** pro osoby se zdravotním postižením, které jsou držiteli ZTP a ZTP/P. V průběhu roku 2018 bylo vyměněno či vydáno nových celkem 1 491 parkovacích průkazů a 5 označení do vozidla O2 držitelům průkazu ZTP z důvodu postižení úplnou nebo praktickou hluchotou, kteří jsou zároveň držiteli řidičského oprávnění. Osobám se sníženou schopností pohybu bylo v témže roce vydáno 78 euroklíčů, které zajišťují rychlou a důstojnou dostupnost veřejných sociálních a technických kompenzačních zařízení.

Pobytové a ambulantní sociální služby poskytuje této cílové skupině 12 příspěvkových organizací města (11 domovů pro seniory a Centrum sociálních služeb p. o.), terénní a ambulantní služby poskytuje 6 středisek městské pečovatelské služby při úřadech městských částí a také řada nestátních neziskových organizací a dalších subjektů, jež město Brno finančně podporuje ze svého rozpočtu.

V roce 2018 evidovalo Oddělení sociálních kurátorů celkem 2 396 **klientů ohrožených sociálním vyloučením**, kterým byla poskytována komplexní péče spočívající v zajištění základních životních potřeb, poradenské pomoci a sociálně terapeutické činnosti. Při poradenské práci přímo na pracovišti realizovali pracovníci oddělení celkem 9 423 sezení a kontaktů, specializované právní poradenství bylo poskytnuto 86 klientům, pracovní terapie realizovala 679 intenzivních sociálně terapeutických kontaktů a intervencí. V rámci depistážní činnosti sociální kurátoři pravidelně vyhledávali a kontaktovali lidi bez domova v nejrůznějších typech nelegálních nocležist, navštěvovali městský prostor a další místa. Při tzv. kontinuální práci navštívili pracovníci oddělení celkem 32 věznic, kde realizovali sociální práci s 214 klienty ve výkonu vazby a trestu odnětí svobody. Oddělení také dále pokračovalo v projektu motivovaného vyhledávání tuberkulózy ve spolupráci s Krajskou hygienickou stanicí a Poliklinikou Zahradníkova, stejně jako v projektu sbírky nepoužívaného šatstva, sbírky nábytku či se zapojilo do Národní potravinové sbírky.

Služby sociální prevence spojené s pobytem v **azylovém domě pro mladistvé klienty** Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé Odboru sociální péče absolvovalo v roce 2018 celkem 52 klientů, z toho 19 nezletilých. Nejčastějšími důvody pobytu byly sociální důvody (finanční tíseň, zhoršený školní prospěch a zanedbávání školní docházky, poruchy chování). Klienti byli v azylovém domě ubytováni zpravidla do doby vyřešení sociálního problému, ve většině případů po dobu kratší než půl roku.

Azylového programu **pro mladé dospělé** se zúčastnilo celkem 40 klientů, z toho 17 klientů **Domu na půl cesty** a 23 klientů **Azylového domu pro mladé dospělé**. Klienti byli přijati zpravidla v sociální tísní (bez přístřeší), po absolvování ústavní nebo ochranné výchovy, po ukončení výkonu trestu či opuštění jiné sociální služby. Klienti zmíněných služeb absolvovali výcvik v základních sociálních dovednostech podle individuálních plánů a byla jim poskytována pomoc při zprostředkování zaměstnání.

V roce 2018 Oddělení sociální kurátoři spolu s Oddělením sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé pokračovalo v programu Housing first v rámci projektu Pilotní testování koncepce sociálního bydlení, který bude trvat do roku 2020.

I v roce 2018 pokračoval proces **plánování sociálních služeb v Brně** metodou komunitního plánování, jehož cílem je vytváření sítě kvalitních, dostupných a efektivních sociálních služeb v Brně odpovídající potřebám jeho obyvatel i možnostem dostupných finančních zdrojů. Pro proces plánování sociálních služeb je charakteristická spolupráce se všemi aktéry, kteří v sociálních službách působí, včetně množství nestátních neziskových organizací (NNO), které díky vícezdrojovému financování přinášejí další prostředky do sociální oblasti a doplňují tak nabídku sociálních služeb ve městě. S procesem plánování úzce souvisí financování sociálních služeb včetně dotačního řízení pro NNO, které poskytují sociální služby či služby navazující. V roce 2018 obdržela dotace z Odboru sociální péče 81 nezisková organizace, a to v celkové výši 63 055 tis. Kč. Financovány jsou ty sociální služby (poskytované jak městem, tak NNO), jejichž potřebnost je deklarována jak v aktuálním komunitním plánu sociálních služeb města Brna, tak v platném střednědobém plánu sociálních služeb JMK, a které jsou zařazeny do základní sítě sociálních služeb Brna a JMK pro daný rok.

Při Odboru sociální péče Magistrátu města Brna působí **Socio-info Point (SIP)**, který zaměřuje svoji činnost na zvyšování informovanosti občanů města Brně v sociální oblasti. Toto poradenské místo poskytuje pomoc při řešení složitých životních situací, zprostředkovává kontakt s jinými organizacemi a institucemi a nabízí komplexní informace o sociálních službách. V roce 2018 poskytly pracovnice Socio-info Pointu pomoc a radu 2 244 klientům (z toho 906 mužům a 1 338 ženám) a řešily dotazy týkající se oblastí sociálních dávek a sociálních služeb, otázky zadluženosti, důchodové pojištění apod. Nejvíce kontaktů s klienty proběhlo osobně (1 526), telefonicky SIP kontaktovalo celkem 665 klientů, elektronicky pak 53. Pro činnost SIP je využíván informační portál o sociální péči v městě Brně www.socialnipece.brno.cz, jehož součástí je i databáze všech organizací působících v sociální oblasti ve městě Brně. Webový portál, který je neustále aktualizován, je kromě poradenství využíván také pro spolupráci s NNO poskytujícími sociální služby, pro komunitní plánování sociálních služeb a pro dotační řízení na sociální služby.

V roce 2018 byly z rozpočtu města Brna pro organizace působící v oblasti národnostních menšin a etnik poskytnuty dotace ve výši 1 381 tis. Kč, z čehož na projekty jednotlivých organizací národnostních menšin připadlo 1 048 tis. Kč a 200 tis. Kč pro festival dnů brněnských národnostních menšin Babylonfest 2018, 93 tis. Kč pro festival Brno slaví Mezinárodní den Romů 2018 a 40 tis. Kč pro Django Fest XVII.ročník. Národnostními menšinami se na svých pravidelných měsíčních zasedáních zabýval Výbor pro národnostní menšiny Zastupitelstva města Brna, řešil zejména dotační řízení, kulturní akce národnostních menšin v Brně a na jižní Moravě, přípravu a realizaci jedenáctého ročníku festivalu brněnských národnostních menšin Babylonfest 2018 a zabýval se rovněž společnými setkáními se zástupci organizací národnostních a etnických menšin.

Strategie sociálního začleňování probíhá ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (odbor Úřadu vlády ČR), a to v rámci **Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)**. Město Brno schválilo **Strategický plán sociálního začleňování na období 2016-2019 (SPSZ)**, který je postupně naplňován realizací projektů, jejichž obsah zpracovaly za tímto účelem ustavené projektové týmy. V roce 2018 pokračovalo naplňování jednotlivých klíčových aktivit projektů,

kteří jsou zaměřené na sociální bydlení (pro rodiny s dětmi i jednotlivce), prevenci ztráty bydlení, zaměstnanost dlouhodobě nezaměstnaných, vzdělávání dětí v předškolním a školním věku, které jsou ohroženy školním neúspěchem, dále projekty zaměřené na rodinu a zdraví.

V rámci **městského programu prevence kriminality** se v roce 2018 realizovalo 38 dílčích projektů, přičemž z rozpočtu města Brna bylo na programy prevence kriminality přiděleno 3 100 tis. Kč, na 4 projekty obdrželo město Brno státní účelovou dotaci ve výši 295 tis. Kč a z rozpočtu Jihomoravského kraje obdrželo na 3 své projekty 277 tis. Kč.

Koordinační centrum prevence (KCP) aktivně spolupracovalo s Českou kriminologickou společností, s Městskou policií Brno a s Agenturou pro sociální začleňování, se kterou se podílí na realizaci Strategického plánu sociálního začleňování. V rámci spolupráce s EFUS pokračovalo město Brno prostřednictvím KCP v činnosti pracovní skupiny Senioři.

V souladu s **protidrogovou politikou** města Brna bylo v roce 2018 podpořeno celkem 25 projektů protidrogové prevence, a to částkou 12 343 tis. Kč. Mezi priority protidrogové politiky Brna patří ochrana veřejného zdraví, bezpečnost a předcházení problémům z užívání návykových látek, zejména se zaměřením na cílovou skupinu děti a mládež. Část těchto projektů protidrogové prevence spadá, v souladu se ZMB schválenou Koncepcí prevence kriminality, do Městského programu prevence kriminality.

V roce 2018 byly podpořené projekty zaměřeny na primární, sekundární a terciální prevenci i následnou péči a řešily jak závislosti látkové, tak závislosti nelátkové. Vedle projektů NNO směřujících k protidrogové prevenci byla finančně podpořena také činnost zdravotnických zařízení poskytujících akutní léčebnou a krizově poradenskou podporu problémovým uživatelům návykových látek a jedincům nacházejícím se v krizové situaci spojené se závislostním chováním (PL Brno, FN Brno).

B | R | N | O